

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ:
КОНКУРЕНТНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ**

**Матеріали IV всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
9 квітня 2021 року**

Львів

«Галицька видавнича спілка»

2021

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: КОНКУРЕНТНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: Матеріали ІV всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції – Львів: ТЗОВ «Галицька видавнича спілка», 2021. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM)

Науково-практична інтернет-конференція проводилася з метою обміну досвідом між науковцями й практиками у сфері публічного управління та адміністрування, покращення навчального процесу в вищих навчальних закладах освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», розширення тематики міждисциплінарних досліджень, підвищення якості виконання наукових розробок, координації наукової співпраці між науковими інституціями та бізнес-середовищем.

На конференції обговорювались теоретичні та методологічні аспекти публічного управління та адміністрування; практичні проблеми в публічному управлінні та адмініструванні; конкурентний підхід в управлінні людськими ресурсами; вплив публічного управління та адміністрування на сталий розвиток економіки.

За зміст та мовно-стилістичне редагування відповідальність несуть автори

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ!

Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності» вчетверте проводить кафедра теоретичної та прикладної економіки, що належить до Інституту адміністрування та післядипломної освіти Національного університету «Львівська політехніка».

Участь в конференції взяли представники вишів, науково-дослідних установ, інститутів, практики з таких міст, як Вінниця, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Київ, Львів, Одеса тощо. Такий широкий інтерес до питань публічного управління та адміністрування підтвердив всеукраїнську зацікавленість проблематикою взаємодії з публічною сферою та актуальністю вирішення існуючих в публічному управлінні та адмініструванні проблем. До участі в конференції залучено молоде покоління майбутніх науковців – студентів, які проявили інтерес до проблем публічного управління та адміністрування.

Тематичне наповнення матеріалів конференції охоплює проблеми державного управління з урахуванням системи публічних органів, особливості формування політичних мереж, політичної квазіконкуренції тощо. Серед сфер господарювання найбільше уваги привернуто до проблем публічного управління та адміністрування в місцевому самоврядуванні, медичній сфері, страхуванні, освіті, ЖКГ, приватній охоронній діяльності тощо. Учасники конференції також висвітлили проблеми інвестиційного, інклюзивного та сталого розвитку економіки, регулювання регіональних ринків, кібербезпеки, соціальної безпеки, управління людськими ресурсами тощо.

Матеріали IV всеукраїнської науково-практичної конференції «Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності» дадуть можливість ознайомитись з актуальними проблемами публічного управління та адміністрування не лише учасникам конференції, але й широкому колу зацікавлених читачів.

**Директор Інституту адміністрування та
післядипломної освіти Національного
університету «Львівська політехніка»**

Л.М.Пилипенко

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова комітету:

- Пилипенко Любомир Миколайович – директор Інституту адміністрування та післядипломної освіти Національного університету “Львівська політехніка”, д.е.н., доц.

Заступник голови комітету:

- Поплавська Жанна Василівна – завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету «Львівська політехніка», д.е.н., професор;

Члени організаційного комітету:

- Данилович-Кропивницька М.Л. – доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету “Львівська політехніка”, к.е.н., доц.;
- Михальчишин Н.Л. – доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету “Львівська політехніка”, к.е.н., доц.;
- Іличок Богдан Іванович – доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету “Львівська політехніка”, к.е.н., доц.

ЗМІСТ

БОРОДИНА О.А.	ІНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ: ВИКОРИСТАННЯ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ	7
ГАЛЮК І.Б., АНДРІЙОВИЧ М.О.	КОМУНІКАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	9
ГУМЕНЮК В.В.	ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ НА ОБСЯГИ ВИРОБНИЦТВА	10
ДАНИЛОВИЧ- КРОПИВНИЦЬКА М.Л. ДИННИК І.П.	ТІНЬОВЕ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНІ РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДОБРОГО ВРЯДУВАННЯ ТА ДОВІРИ ДО ВЛАДИ	12 13
ДУБ Б.Р., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л. ДЯЧИШИН М. В., ЛІТВІНОВА І. Ф.	ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ВХОДЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ НА ЄВРОПЕЙСЬКІ РИНКИ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	14 15
ІВАНІСОВА М. А.	РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	17
ІЛИЧОК Б. І.	ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ ОТГ	19
КАПШОН І.Ю., ЛАДОНЬКО Л.С. КОМАРИНЕЦЬ С.О., ПОДОЛЬЧАК Х.С.	МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ОРГАНУ ВЛАДИ ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМ ЕКОМЕНЕДЖМЕНТУ В РОБОТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	21 23
КОМІСАРЕНКО А.О.	СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	24
КУШИК В.М., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л. ПИЛИПЕНКО Л.М.	ПУБЛІЧНА СФЕРА, МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС РОЛЬ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ Й АДМІНІСТРУВАННІ	25 27
ПОДГОРЕНКО Ю.О., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л.	РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ПОДОЛАННІ МОНОПОЛІЗМУ В СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ	28
ПОЛЯНСЬКА А. С., ШИРОКА Х. В. ПУШАК Г.І., СТЕПОВИЙ В.В.	СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ У КОНТЕКСТІ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ INDUSTRY 4.0 УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УКРАЇНІ	29 30
RYSIN M. V., SAMILO M. V. САВЧУК М.Ю., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л. САДОВА У.Я., ДІДУХ Н.М., АРТЕРЧУК Б.О.	COMPETITION IN E-COMMERCE MARKET: GLOBAL ASPECTS РЕГУЛЯТОРНИЙ ЛАГ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: НАСЛІДКИ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА, АНАЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ У УМОВАХ ВИКЛИКІВ SARS-CoV-2 (COVID-19): ПРОБЛЕМИ СТАТИСТИКИ, ІНФОДЕМІЇ, ПОЛІТИКИ	31 33 35
СИНІШИН Г.А., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л. СЕНІВ Л.А	ІННОВАЦІЙНІСТЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ	37 39

СКОРИК Г.І., БАРИНОВ В.В.	ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПРИ ПЕРЕТИНІ КОРДОНУ	40
СОРОКІНА М.К., ЛАДОНЬКО Л.С.	УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	41
СТАНЬКОВСЬКА І. М., ШИПТУР О. В.	АНАЛІЗ СКЛАДОВИХ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПАТ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ»	43
СТЕПАНОВА А.В., СИТА Є.М.	ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ	45
СТЕПУРА Т.М., КОРИЦЬКА О.І., ДЕМКОВИЧ Р.О.	ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ	47
СУВАЛА А.С., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л.	ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	49
ТАРАЄВСЬКА Л.С., ВЕРХОЛЯК Х.В.	ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ГАЗОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ	50
ТРЕВОГО О.І., КУЗОВКІН А.І.	КОНКУРЕНТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НА РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ	52
ФЕДОРОВА Г.В.	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА, ДЕРЖАВИ ТА ОСОБИСТОСТІ	53
ЧУМАК І.В.	СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ХАРЧОВОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ	54
ШМУЛІНА В.О.	КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	56
ЯДРОВ А.І.	ПОНЯТТЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ	58
	Відомості про авторів	60

ІНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ: ВИКОРИСТАННЯ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ

Одним з найважливіших критеріїв, за яким оцінюється ефективність роботи апарату держави у сучасних демократичних моделях є здатність відповідних органів державної влади здійснювати забезпечення потреб населення в цілому, та певних груп громадян окремо, в умовах обмежених ресурсів.

В умовах економічних негараздів, спричинених, в тому числі, втратою виробничого потенціалу, деіндустріалізацією економіки країни, недостатнім рівнем підприємницької активності, вадами фіскальної політики, значним рівнем тінізації економіки, а також, наслідками пандемії та карантинними обмеженнями, підвищення ефективності системи державного управління повинно відбуватися як в якісному, так і в кількісному вимірах.

Стратегічним трендом соціально-економічного розвитку України з 2014 року є децентралізація, реформа адміністративно-територіального устрою, внаслідок якої держава відмовляється від успадкованої ще за радянських часів жорсткої централізації, старої системи органів місцевого самоврядування, намагаючись впровадити ефективну систему територіальної організації, фінансової спроможності територіальних громад і розширення їх бюджету.

Децентралізація в Україні передбачає передачу значних повноважень громадам. Зокрема й у сфері соціального захисту населення та захисту прав дітей. Саме ці послуги найчастіше асоціюються з соціальною державою і найбільш затребувані серед українців. Мета змін - максимально наблизити надавачів цих послуг до їх безпосередніх отримувачів.

На сьогодні існує безліч питань щодо ефективності процесу реформування системи державного управління, рівномірного розподілу повноважень на місцевому та субрегіональному рівнях, грамотного формування місцевих бюджетів. Безумовним фактором успіху на цьому шляху, з огляду на досвід європейських країн та логіку реформи, є забезпечення економічної децентралізації.

Переважна більшість держав Єврозони відзначала основне концептуальне протиріччя проведення ефективної децентралізації: проведення структурних реформ економіки, які зазвичай супроводжуються певними тимчасовими перекосами у розподілі фінансів vs забезпечення справедливого розподілу результатів економічної реформи на очікуваного зростання. Суттєвим та наріжним каменем у цій ситуації може стати синергія зусиль держави та науково-інституціональних структур, вкрай потрібним є наявність наукових центрів, які б виробляли стратегічні економічні тренди, були генераторами новітніх доктрин економічного розвитку. Прикладом такого наукового центру можна вважати Інститут економіки промисловості НАН України, який протягом десятиліть є драйвером нарощування потужного наукового та інтелектуального капіталу в галузі економіки.

Умови сучасної кон'юнктури розвитку держави вимагають, задля ефективного подальшого розвитку процесу реформ, використання позитивного закордонного досвіду регулятивної діяльності держави. Інституційному чиннику значну увагу приділяє представник В'єрджинської школи нової політичної економії видатний американський економіст М. Олсон, використовуючи розроблену ним теорію колективних дій для пояснення особливостей економічного зростання різних країн у різні історичні періоди. На його думку, величезний вплив на економічний розвиток виявляють невеликі лобістські організації і коаліції, які переслідують свої інтереси і поширюють свій вплив значно ефективніше, ніж великі групи чи співтовариства. Але вплив лобістських груп розвиток суспільства і економіки може бути як позитивним, так і негативним. Політичну систему дослідники цієї школи розглядають як

суспільний інститут, не пристосований для розподілу суспільних благ. Вона, з їхньої точки зору є механізмом посередництва в перерозподілі суспільного карго (матеріальних благ).

Взагалі, неоліберальні центри з розроблення альтернативних заходів державного втручання в економіку, виникали у Австрії, Німеччині, Франції. Так, австрійська школа стояла на позиціях методологічного індивідуалізму у поясненні політико-економічних процесів. Її представники виступали за стихійне регулювання ринку, аргументуючи, що втручання держави в економіку рано чи пізно призводить до появи тоталітарних тенденцій у політичній царині суспільства.

Теоретики Фрайбурзької школи своєрідно переосмислили проблему державного регулювання: наголошували, що державне регулювання економічними процесами необхідне лише на початковій стадії формування ринкової економіки (доки не почнуть діяти спонтанні механізми самоорганізації). По-друге, коли ринок заживе власним – стихійним – життям, державі задля успішного функціонування ринкової економіки слід проводити активну антимонопольну політику. По-третє, держава має проводити виважену соціальну політику стосовно малозабезпечених верств населення.

Дослідники Чиказької школи розглядали втручання держави в економічне життя суспільства з позицій економічної теорії регулювання. Будь-яке регулювання з боку держави, як вони вважали, повинно здійснюватися на базі галузевого попиту по регулюванню з високою ймовірністю контролю самої регулюючої установи.

Сучасні умови глобалізації та поглиблення ринкових відносин створюють певні особливі прецеденти, за яких потенціально можливим є конфлікт між об'єктивно-суб'єктивними факторами, а саме: корпоративним характером системи функціонального представництва та індивідуальним, клієнтським характером прийняття рішень. Отже, модернізація економіки, навіть якщо на початковому етапі буде спрямована на задоволення інтересів виключно одних інституційних груп, наприклад, інноваційних компаній, державних установ, територіальних громад тощо, то в ході реалізації модернізаційні заходи з великою вірогідністю переорієнтуються на вбудовані в систему корпоративні групи інтересів.

Не слід забувати й про питання соціальної модернізації суспільства, що є паралельними процесами з модернізацією економіки. Адже, саме якість та кількість державних послуг, розширення яких перманентно декларується, особливо за умов досягнення мети реформи адміністративно-територіального устрою, а також, здатність державних органів вирішувати питання соціальної модернізації, визначає дієвість усього апарату державної влади усіх рівнів.

З огляду на той факт, що довіра до органів державної влади та дієве місцеве самоврядування є чи не найважливішими джерелами суспільної цінності держави, то кінцевим результатом модернізації національної економіки та українського суспільства є його консолідація, збереження та розвиток національного гуманітарного простору, забезпечення гармонійного співіснування держави та людини, подолання корупції тощо.

Процеси реформування у сфері державного управління можуть розглядатися як застосування комбінації інституційних, технологічних і кадрових інструментів. Громадяни ж здатні оцінювати роботу органів державного управління не тільки за критеріями якості обслуговування, отриманого особисто у відповідних органах та службах, а ще й за можливістю та здатністю Уряду організувати роботу з надання соціально важливих та затребуваних результатів, які є наслідком модернізації економіки та реалізації державної економічної політики.

Проведення такої оцінки передбачає можливість оцінювання суспільної вигоди та зовнішнього ефекту та може проводитися відповідно до європейських принципів оцінки державного управління, згідно з методологією SIGMA. Механізм регулярної оцінки системи державного управління дає змогу встановлювати цільові орієнтири для країни та періодично аналізувати прогрес у застосуванні принципів, які охоплюють шість ключових напрямів: стратегічні засади реформування державного управління; формування і координація державної політики; державна служба і управління людськими ресурсами; підзвітність; надання послуг; управління державними фінансами, включаючи державні закупівлі та зовнішній аудит.

КОМУНІКАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Виклики сьогодення, спровоковані спалахом світової пандемії, вимагають від управлінців перегляду і переосмислення звичних підходів до управління.

На часі стає застосування нових підходів до організації роботи персоналу, управління господарською діяльністю. Такі підходи базуються на активізації онлайн роботи та онлайн управління, практики та досвіту застосування яких бракує більшості підприємств та установ.

У цій ситуації на перший план виходять комунікаційні аспекти управління як основні інструменти забезпечення ефективності даного процесу. І якщо в умовах стабільного функціонування окремі організації не надавали особливого значення комунікаційним складовим менеджменту, то основною запорукою ефективної діяльності та управління нею стає якісно вибудована комунікаційна система.

Коли мова йде про комунікаційну систему підприємства, то слід чітко розуміти, що дана система є невіддільною від організаційної системи. В ідеалі ці дві системи мають дублювати одна одну, тобто чітко відтворювати організаційні зв'язки у вигляді комунікативних. Що дозволить швидко і оперативно отримувати необхідну інформацію, забезпечувати інформаційний обмін та передавати директивну і звітну інформацію із дотриманням принципів своєчасності та адресності.

Формат онлайн спілкування з командою накладає свої вимоги. Насамперед, це частота взаємин. Зрозумілим є, такий формат комунікацій ускладнений внаслідок можливості фізичної наближеності. Тому частота комунікацій повинна бути збільшена з метою підтвердження факту зрозумілості завдань, які ставляться перед персоналом, оцінки рівня залученості працівників у робочі процеси, підтримання психологічної рівноваги підлеглих та відчуття у них колективної єдності.

Неформальні аспекти комунікацій у онлайн форматі спілкування набирають значної важливості. Частка даної складової комунікацій повинна бути збільшена, оскільки вона впливає на емоційних фон контактів формальних та емоційне сприйняття підлеглими формальних вказівок.

Важливим аспектом внутрішньої комунікації є внутрішні канали спілкування, які можуть бути представлені у різноманітних форматах: соціальні мережі, внутріорганізаційні форуми, чат боти, портали для внутрішнього використання тощо. Застосування таких каналів дозволяє збалансувати формальну та неформальну складову комунікацій, створити відчуття залученості працівників у робочі процеси, відчуття власної важливості при розгляді окремих питань і, таким чином, підтримувати мотиваційну складову управління, забезпечувати неперервність інформаційного обміну та отримувати нові важелі та інструменти управлінського регулювання та впливу.

Таким чином, підприємства та установи, у відповідь на виклики теперішньої ситуації, повинні оперативно переналаштовувати внутрішню систему комунікацій, а подекуди, формувати з нуля, оскільки без чітко організованої роботи внутрішніх комунікацій жодна система не зможе утримати свої попередні позиції управлінської фаховості і забезпечити адаптацію роботи до нових умов.

Водночас, чітка організація внутрішньої комунікаційної системи дозволяє вибудувати ефективну систему зовнішніх комунікацій, що у період пандемії та переважаючого онлайн формату роботи є запорукою утримання позицій підприємства на ринку та підтримання інформаційних зв'язків з основними контактними аудиторіями.

Таким чином, можна стверджувати про надзвичайну важливість комунікаційних аспектів у забезпеченні ефективності управління в умовах пандемії.

ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ НА ОБСЯГИ ВИРОБНИЦТВА

Починаючи з другої половини минулого століття уряди розвинутих країн активно збільшують обсяги державного регулювання економіки. На сьогоднішній день практично не залишилось сфер господарської діяльності, які перебувають поза впливом державної регуляторної політики. Визначенню її ефективності присвячена спеціальний проєкт Світового банку - «Легкість ведення бізнесу» (ЛВБ) - оцінка бізнес-регулювання у десятиох сферах: «Реєстрація підприємств» (РП), «Отримання дозволів на будівництво» (ДБ), «Підключення до системи електропостачання» (ПЕ), «Реєстрація власності» (РВ), «Отримання кредитів» (ОК), «Захист міноритарних інвесторів» (ЗІ), «Оподаткування» (СП), «Міжнародна торгівля» (МТ), «Забезпечення виконання контрактів» (ВК) і «Вирішення неплатоспроможності» (ВН). Показники вказаних сфер агрегуються у показник «Легкості ведення бізнесу». Відповідно до результатів оцінювання будується рейтинг країн від найкращої системи регулювання (1 місце) до найгіршої. Це дозволяє отримати математичні показники для порівняння різних держав.

Обсяги виробництва доцільно визначити за показником ВВП на душу населення. Співставлення цих двох показників графічним методом (у вигляді діаграми) дасть простий інструмент визначення впливу державної регуляторної політики на кількість вироблених продуктів та послуг країни. Оскільки дослідження Легкості ведення бізнесу представлено у вигляді рейтингу, автором було складено рейтинг країн за ВВП на душу населення (перше місце в країні з найвищим показником ВВП). Це дозволило виразити в однакових одиницях порівнювані величини у формі таблиці з групи країн Європи (до якої входить і Україна) та держав ОЕСР (див витяг з таблиці).

Таблиця 1

Рейтинги країн за ЛВБ та ВВП на душу населення

№ п/п	Країна	ВВП на ДН		ЛВБ	РП	ДБ	ПЕ	РВ	ОК	ЗІ	СП	МТ	ВК	ВН
		Показник (\$)	рейтинг											
1	Нова Зеландія	42084,35	24	1	1	7	48	2	1	3	9	63	23	36
4	США	65297,52	8	6	55	24	64	39	4	36	25	39	17	2
5	Грузія	4697,70	116	7	2	21	42	5	15	7	14	45	12	64
14	Німеччина	46445,25	18	22	125	30	5	76	48	61	46	42	13	4
20	Росія	11585,00	67	28	40	26	7	12	25	72	58	99	21	57
30	Польща	15692,51	57	40	128	39	60	92	37	51	77	1	55	25
37	Молдова	4503,52	116	48	13	156	84	22	48	45	33	38	62	67
38	Білорусь	6663,30	93	49	30	48	20	14	104	79	99	24	40	74
46	Україна	3659,03	127	64	61	20	128	61	37	45	65	74	63	146

З побудованої таблиці видно, що значна частина країн, які займають перші місця у рейтингу ЛВБ лідирують також у рейтингу за ВВП на душу населення. Оскільки показник ЛВБ, є агрегованим, важливо з'ясувати як його складові впливають на розмір ВВП країни.

Одночасно спостерігаються випадки знаходження країни на високих місцях рейтингу ЛВБ та одночасного низького положення за показником ВВП (зокрема Грузія).

Виходячи з наведеного, необхідно визначити загальну тенденцію (тренд) залежності між вказаними показниками у країнах досліджуваної групи, що можна зробити побудувавши діаграми (див. рис 1).

Проаналізувавши побудовані діаграми з трендами, з'ясовано пряму залежність ВВП від показника ЛВБ загалом та семи його складових: «Реєстрація підприємств», «Отримання дозволів на будівництво», «Міжнародна торгівля», «Вирішення неплатоспроможності», «Оподаткування», «Захист міноритарних інвесторів», «Підключення до системи

електропостачання». Тренди інших показників горизонтальні чи спадні, що демонструє відсутність впливу на ВВП ефективності регулювання в сферах, «Реєстрації власності», «Отримання кредитів», «Забезпечення виконання контрактів».

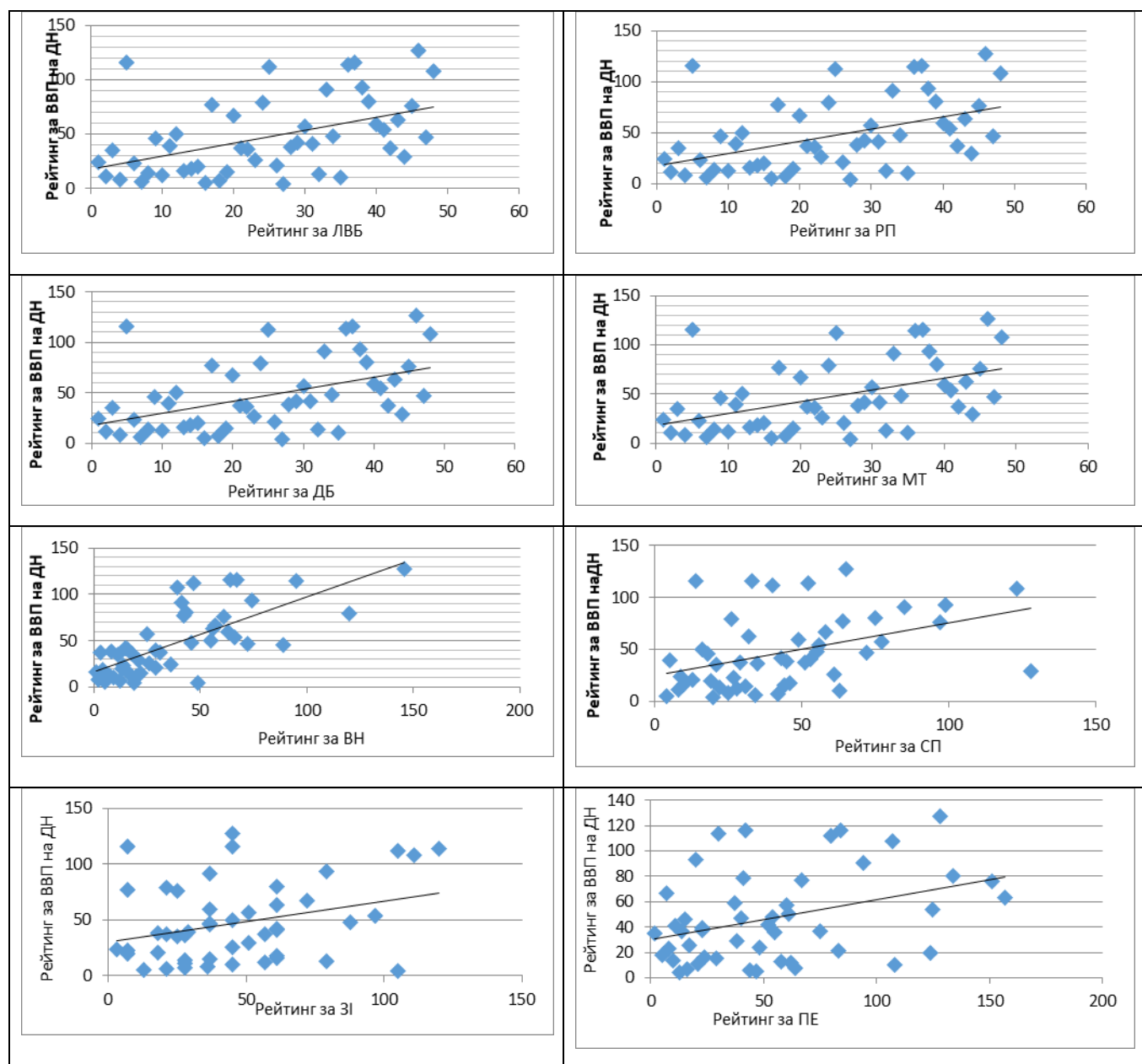

Рис 1. Залежність ВВП на душу населення від показника рейтингу «Легкості ведення бізнесу»

Проведені дослідження демонструють надвисоку актуальність спрощення регулювання у сферах «Реєстрації підприємств», «Отримання дозволів на будівництво», «Міжнародної торгівлі», «Вирішення неплатоспроможності», «Оподаткування», «Захисту міноритарних інвесторів», «Підключення до системи електропостачання» для забезпечення економічного зростання. Особливого значення це має в світлі наднизького показника ВВП на душу населення в Україні. З таблиці видно, що з показником 3659,03 доларів на рік Україна займає найнижче місце в аналізованій групі та знаходиться на 127 місці поряд з країнами третього світу Есватіні, Шрі Ланка, Кабо-Верде, Болівія тощо.

Така ситуація склалась внаслідок прямого впливом вкрай незадовільних показників легкості ведення бізнесу в Україні, яка знаходиться в групі таких країн як Саудівська Аравія, Індія, Пуерто-Ріко, Бруней, Колумбія. Особливо проблемне регулювання в сфері Вирішення неплатоспроможності (146 місце), Підключення до електропостачання (128 місце), Міжнародної торгівлі (74 місце), Сплати податків (65 місце), де показники гірші за агрегований - ЛВБ.

ДАНИЛОВИЧ-КРОПИВНИЦЬКА М.Л.
Національний Університет «Львівська політехніка»

ТІНЬОВЕ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНІ

В Україні активно поширилася тінізація не лише економіки підприємницької діяльності, а й соціального сектору, що негативно позначається на формуванні суспільно-політичної системи. Тіньова економіка і тіньова політика – це два аспекти одного процесу – тіньового державно-приватного партнерства в Україні. У ньому тіньова політика:

- створює сприятливе інституційне середовище (вигідні умови) для існування тіньової економіки;

- демонструє активну «боротьбу» з тіньовою економікою (корупцією);
- курує тіньові потоки з метою контролю за ними та використання їх для «державних інтересів» тощо;

а тіньова економіка стає:

- джерелом фінансування тіньової політики;
- суб'єктом використання державних ресурсів задля конкурентоспроможності на ринку,
- засобом безкарності, мобільності, високої інформованості суб'єктів;
- покупцем адміністративних послуг і посадових місць.

Взаємодія тіньової економіки з тіньовою політикою відбувається у формі фінансового донорства для купівлі бізнесом адміністративних послуг і посадових місць тощо. Цю взаємодію забезпечують шляхом розподілу державних замовлень «для своїх»; через тіньові схеми чиновник задовольняє економічні інтереси, тіньова економіка створює умови для самозбереження чиновника тіньової політики тощо. Нині в Україні це явище можна назвати тіньовим державно-приватним партнерством.

Наслідками тіньового державно-приватного партнерства стають:

- безкарність для підприємця в разі порушення ним чинного законодавства;
- різні привілеї та податкові пільги; відхилення від конкурсних умов, щоб позбутися конкуренції;

- вільне використання фінансових, економічних, інтелектуальних, правових та інших державних ресурсів;

- урахування економічних інтересів «своїх» фірм під час розроблення законодавчих і нормативних актів тощо.

Тобто тіньова політика створює підприємцю вигідні умови для існування в тіні.

Постала необхідність детінізації соціально-економічної системи загалом. Детінізація передбачає не виведення коштів з тіні, не легалізацію вкраденого, а створення несприятливого інституційного середовища для функціонування в тіні суб'єктів господарювання.

Для подолання цієї проблеми необхідно проводити реформи. На початку 90-х років ХХ ст. вітчизняні юристи адаптували до українських реалій оптимальні західні закони. Однак проблему це не розв'язало. Чинне законодавство України далі діє подвійно: з одного боку, воно захищає інтереси владних структур (чиновників), а з іншого – перешкоджає капіталізації статків населення. Тому реформи мають змінити засади влади бюрократичного апарату за цих

умов, потрібно, в першу чергу, потрібно враховувати досвід розвинених країн щодо перетворення власності у капітал.

Україна обрала курс на європейську інтеграцію. Проте стратегічно не визначено, якими засобами це може бути здійснено. Якщо рухатися заданою траєкторією, про яку йшлося, то лише шляхом зміни чинних інститутів соціально-економічну систему змінити не можна. Тому потрібна зміна всієї траєкторії руху.

ДИННИК І. П.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДОБРОГО ВРЯДУВАННЯ ТА ДОВІРИ ДО ВЛАДИ

На даний час в Україні доволі гостро стоїть питання ефективного залучення громадян до процесу прийняття рішень на всіх рівнях. Після Революції Гідності рівень очікувань від влади в суспільстві дуже високий, а рівень довіри громадян до органів влади доволі низький, особливо до центральних органів влади.

Сьогодні механізм публічних консультацій переважно регулюється урядовою Постановою № 996 від 03 листопада 2010 року “Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”, і в Уряді зараз триває робота над її модернізацією [1]. Також уже є чимало прикладів успішних публічних консультацій на рівні громад (міст, ОТГ) і міністерств.

Впровадження механізму публічних консультацій та перспектив їх розвитку в Україні є дуже актуальним в умовах реформування країни в цілому та публічної служби і децентралізації зокрема.

Публічні консультації можна визначити як процес комунікації між органами державної влади та громадянами (зацікавленими сторонами), за допомогою якого обидві сторони стають поінформованими про різні перспективи та пропозиції урядової політики і який дає можливість громадянам впливати на зміст рішень, схвалюваних органами державної влади [2].

Наразі публічні консультації в Україні ще не набули такої популярності, як електронні петиції чи бюджет участі, і наразі формується законодавче підґрунтя для їхнього комплексного запровадження. Саме тому важливо приділити увагу Проекту Закону “Про публічні консультації” (реєстр. № 4254 від 23 жовтня 2020 року) – який прийнято Верховною Радою України в першому читанні.

Проект Закону України “Про публічні консультації” (далі – проект Закону) розроблено з метою визначення основних засад (стандартів) проведення публічних консультацій під час формування та реалізації державної політики, вирішення питань місцевого значення. Прийняття Закону сприятиме впровадженню принципів належного врядування шляхом залучення заінтересованих сторін до прийняття рішень для збалансування публічних та приватних інтересів, запровадження сучасних стандартів підготовки рішень. Перевагами проведення публічних консультацій є можливість вивчення (уточнення) потреб, інтересів різних заінтересованих сторін, а також отримання ідей, пропозицій, інноваційних підходів для вирішення проблемних питань у різних сферах державної політики та вирішення питань місцевого значення, що сприяє підвищенню якості рішень, їх легітимациї та підтримці тощо.

На сьогодні питання проведення публічних консультацій унормовані фрагментарно. Так, у Законі України “Про доступ до публічної інформації” (частина третя статті 15) передбачений обов’язок суб’єктів владних повноважень оприлюднювати проекти актів, що підлягають обговоренню, за 20 днів до їх прийняття, але порядок отримання зворотного зв’язку щодо таких проектів не передбачений [3]. Окрім того, низкою нормативно-правових актів врегульовується

проведення громадського обговорення, зокрема, з питань у сфері природоохоронної діяльності, містобудівної документації тощо. Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затверджений постановою Кабінету Міністрів від 3 листопада 2010 р. № 996, має обов'язковий характер лише для органів виконавчої влади, не поширює свою дію на інші державні органи, а також має виключно рекомендаційний характер для органів місцевого самоврядування [1]. Вище зазначене зумовлює формування суперечливої практики правозастосування державними органами та органами місцевого самоврядування щодо проведення публічних консультацій, поширення формального підходу до відповідних процедур. Зокрема, у переважній більшості випадків не приводяться публічні консультації на ранніх етапах формування політики, не залучаються до обговорення представники заінтересованих сторін, що має наслідком прийняття неефективних рішень, їх делегітимацію.

Необхідно зазначити, що законопроектом “Про публічні консультації” фактично запроваджується нова філософія здійснення публічного управління та функціонування органів публічної влади. Виділимо три основні цілі, яких вдасться досягти із набранням проектом Закону чинності :

- прозорість здійснення публічного управління. Вона виражається у тому, що завдяки процедурі публічних консультацій спільнота заздалегідь дізнається про усі рішення, що готуються міністерством;
- прогнозованість державної політики. Тому, що процедура передбачає, що рішення буде донесене до спільноти і роз'яснене;
- залучення громадян до процесу.

Отже, консультації з громадськістю роблять процес публічного управління прозорішим, а прийняті рішення – більш якісними, що відповідно відновлює процес довіри громадян до органів публічної влади.

Список використаних джерел :

1. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/npas/243788058f>. – Дата звернення: 16.03.2021.

2. Посібник щодо проведення публічних консультацій [Електронний ресурс] / МЦПД. – 2004. – Режим доступу : http://icps.com.ua/assets/uploads/images/files/manual_on_public_consultations_icps_.pdf. – Дата звернення: 16.03.2021.

3. Про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс] : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>. – Дата звернення: 16.03.2021.

ДУБ Б.Р., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л.

Національний університет «Львівська політехніка»

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ВХОДЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ НА ЄВРОПЕЙСЬКІ РИНКИ

Більшість українських підприємств орієнтуються на вихід на міжнародні ринки, оскільки бачать в цьому єдину можливість свого розвитку. Проте, вихід на такі ринки створює деякі проблеми для підприємства, вимагає значних витрат часу, що може бути пов'язано з подоланням адміністративних перешкод. Обмеження входження на ринок потенційних конкурентів вітчизняних підприємств може бути результатом державного втручання в функціонування ринків, господарської діяльності окремих суб'єктів тощо. Такі обмеження можуть бути як внутрішніми (національними), так і зовнішніми – встановленими іншими країнами. Тому при входженні на зовнішні ринки, в тому числі і на європейські, компаніям

варто врахувати існуючі та ймовірні обмеження діяльності, до яких відносяться, наприклад, митні тарифи, нетарифні бар'єри та валютні обмеження.

Підприємство, яке виходить на європейський ринок, залежить від держави та державного регулювання, що може стимулювати підприємства переорієнтовуватись на новий ринок. За М.Портером на стратегію фірми при входженні на міжнародний ринок впливає зовнішньоекономічна політика держави, зокрема, політика щодо застосування таких регуляторів, як: експортні чи імпорتنі квоти, національні стандарти, тарифні обмеження (високі ставки мит), ліцензування експорту чи імпорту тощо. Входження підприємства на європейський ринок може бути пов'язане з оподаткуванням, умовами вивозу та ввозу товарів, митними обмеженнями, ліцензуванням діяльності, реєстрацією підприємств, режимів національної валюти. Кожна держава прагне захистити національних виробників від зовнішньої конкуренції з боку підприємств, які мають бажання ввійти на їхній внутрішній ринок. Для цього й існує державне регулювання, оскільки входження на ринок нового сильного конкурента впливає на національну економіку та торговельне сальдо держави. Для таких підприємств виникають як і нові можливості, так і нові перешкоди при входженні на європейські ринки.

Входження на зовнішні ринки, особливо висококонкурентні, якими є європейські ринки, може здійснюватись в різний спосіб: непрямий експорт, створення дочірньої компанії, партнерство, інвестування, франчайзингова діяльність тощо. Кожен з цих способів вимагає не лише готовності підприємства до активних змін, але й розуміння стану державного регулювання як національного, так і європейського, щоб подолати всі перешкоди. Так, непрямий експорт, що пов'язаний з торговою маркою, потребує знань щодо регулювання реєстрації торгової марки, розуміння бренду. Наприклад, як у випадку виробництва в Україні яблучного соку, який потім експортується до Словаччини, де місцева компанія розливає його під своєю торговельною маркою. Створення дочірньої компанії потребує місцевого регуляторного та податкового законодавства. Успішне партнерство можливе в разі надійності самого закордонного партнера, що теж потрібно знати, як це можна перевірити через відомості з закордонних реєстрів. Інвестування супроводжується інвестиційними ризиками, оцінити які без розуміння європейських підходів в регулюванні важко. Ліцензування чи франчайзингові відносини можуть виникати як до бренду, так і до технологій, що дозволяє ефективно контролювати контрагентів, але й вимагає теж знань про внутрішні регулятори.

Таким чином, підприємства, які переорієнтовуються на міжнародні ринки, потребують активного державного втручання та підтримки. Держава в розвиненій ринковій системі повинна забезпечувати інституційно-правову структуру економіки, встановлювати зрозумілі правила поведінки, забезпечувати захист своїх підприємств від неправомірних дій урядів інших країн, що дасть можливість підприємствам в умовах глобалізації розвивати свою діяльність через входження на зовнішні ринки.

ДЯЧИШИН М. В., ЛІТВИНОВА І. Ф.
Національний авіаційний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Головною запорукою довіри клієнта до адвоката є збереження останнім адвокатської таємниці, що є його професійним обов'язком. По – перше, якщо людина звернулась за наданням правової допомоги, то вона, відповідно, перебуває у складній життєвій ситуації та не бажає її розголошення. По – друге, саме завдяки довірі адвокат матиме можливість отримувати від клієнта достовірну інформацію для подальшого ефективного захисту його прав та інтересів. Проте на сьогоднішній день, у світлі інтеграційних процесів, адвокатська таємниця, гарантії її

збереження є проблемою, яка набирає все більшого значення, не лише у зв'язку з політичною ситуацією у нашій державі, а й через призму суспільних процесів.

Метою роботи є передусім висвітлення актуальних проблем, які пов'язані із захистом адвокатської таємниці, гарантіями її збереження, а також визначення шляхів подолання зазначених труднощів.

Вивченням даного питання займалися такі вчені як К. Н. Апраксін, Т. В. Варфоломеєва, Д. П. Ватман, Г. О. Гінзбург, Ю. М. Грошовий, В. В. Медведчук, О. Р. Михайленко, М. М. Михеєнко, В. В. Молдован, В. С. Натрускін, І. Л. Петрухін, П. М. Рабінович, О. Д. Святоцький, П. В. Хотенець, М. Й. Штефан та ін.

Перш за все необхідно розкрити саме поняття адвокатської таємниці. Слід зауважити, що воно включає в себе дві складові - таємницю адвоката і таємницю клієнта, яка має домінуючий характер.

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності [1]. Отже, адвокат не має права ділитися інформацією, яка стала відома йому внаслідок трудових відносин з клієнтом. Проте, ч. 4 цієї статті говорить, що «у разі пред'явлення клієнтом вимог до адвоката у зв'язку з адвокатською діяльністю адвокат звільняється від обов'язку збереження адвокатської таємниці в межах, необхідних для захисту його прав та інтересів. У такому випадку суд, орган, що здійснює дисциплінарне провадження стосовно адвоката, інші органи чи посадові особи, які розглядають вимоги клієнта до адвоката або яким стало відомо про пред'явлення таких вимог, зобов'язані вжити заходів для унеможливлення доступу сторонніх осіб до адвокатської таємниці та її розголошення». Отже, питання щодо можливих варіантів розголошення адвокатської таємниці, встановлених законодавством, є дискусійним.

Деякі вчені вважають, що певні відомості можуть бути розголошені без згоди на це клієнта.

Так, А. Писаренко зазначає, що розголошення адвокатської таємниці «дозволяється, якщо це необхідно для належного виконання адвокатом свого завдання» [2; с.8].

В свою чергу І. В. Головань категорично заперечує таку думку, аргументуючи це тим, що адвокат мусить керуватись Правилами адвокатської етики, які зобов'язують отримувати згоду клієнта на розголошення адвокатської таємниці [3; с.6].

В той же час як А. Писаренко також зазначає, що «обов'язок адвоката щодо збереження конфіденційності повинен диктуватися, в першу чергу, інтересами клієнта і тільки після цього виконуватися як юридично закріплена норма. Адвокат не допускає розголошення адвокатської таємниці, якщо поступає в інтересах клієнта, які вище її» [2; с.8].

Цікавою для дослідження є ситуація, коли під час трудових відносин адвокату стає відома інформація про протиправні дії клієнта або третіх осіб. Це питання є проблемним, оскільки законодавчо не визначено, як у такому випадку має діяти захисник. З одного боку, ця інформація є адвокатською таємницею, а з іншого боку – нерозголошення може призвести до негативних наслідків, до загрози законним правам та інтересам громадян, держави. До прикладу, порівнюючи українське та зарубіжне законодавство, варто зауважити, що у Великобританії, якщо адвокату стає відомо про те, що його клієнт вчинив вбивство і він не повідомить про це суду, то до нього можуть застосовувати кримінальну відповідальність. А у нашій державі це є адвокатською таємницею, тому адвокат не повинен повідомляти, і за те, що він не повідомить, його не можуть притягати до відповідальності. Можна зробити висновок,

що в Україні все ж ширші гарантії адвокатської діяльності, ніж у багатьох адвокатів європейських країн.

Президент адвокатської компанії «Полонський і партнери» Ю. М. Полонський підкреслив, що збереження адвокатської таємниці - це один із принципів адвокатури, а її розкриття – надзвичайно серйозне порушення, її може бути розкрито лише за письмової згоди клієнта [4; с. 54]. Але на нашу думку, в такому випадку доцільним буде виконати обов'язок почесного громадянина – повідомити уповноважені органи про скоєне кримінальне правопорушення або готування до нього, адже наслідки від неповідомлення про протиправне діяння можуть бути більш трагічними, ніж порушення захисником адвокатської таємниці.

Отже, для вирішення вищезазначених проблем потрібно перш за все удосконалити законодавство, яке стосується адвокатської діяльності, адже воно характеризується великою кількістю колізій та прогалин. Проте самої теорії недостатньо. Необхідним є об'єднання досвіду адвокатів – практиків для подальшого уникнення проблем, пов'язаних із законодавчою базою. Адвокат, який прагне стати справжнім професіоналом своєї справи, не буде розголошувати відомостей адвокатської таємниці тоді, коли це не передбачено законом. А у випадках, коли це необхідно, вказуватиме лише ту інформацію, яку потребують уповноважені органи.

Список використаних джерел:

1. Закон України від 05.07.2012 № 5076 – VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv#n173>.
2. Писаренко А. Разглашение адвокатской тайны / А. Писаренко // Юридическая практика. – 2004. - № 36 (350). – С.8 – 12.
3. Головань І. В. Захист професійної юридичної таємниці згідно законодавства України та Швейцарії / І. В. Головань // Адвокат. – 2005.
4. Полонський Ю.М. Про адвокатську таємницю / Ю.М. Полонський // Право України. – 2012. – № 9. – 87 с.

ІВАНІСОВА М. А.

Національна академія державного управління при Президентіві України

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Протягом тривалого часу економічний розвиток держави супроводжується незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливує досягнення збалансованого (сталого) розвитку. А від так, процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищують пріоритетність збереження довкілля, а отже, потребують від України вжиття термінових заходів. Це питання актуалізується і в світлі реалізації Закону України “Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року” [1].

Слід зазначити, що першопричинами екологічних проблем України є: підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності; неврахування наслідків для довкілля у законодавчих та нормативно-правових актах, зокрема у рішеннях Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади; переважання ресурсо- та енергоємних галузей у структурі економіки із здебільшого негативним впливом на довкілля, що значно посилюється через неврегульованість законодавства при переході до ринкових умов господарювання; фізичне та моральне зношення основних фондів у всіх галузях національної економіки; неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів, зокрема неузгодженість дій центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, незадовільний стан системи державного моніторингу навколишнього природного середовища і т.д. [1].

Для вирішення актуальних питань сьогодення, а також з метою інтеграції України до світового співтовариства і розв'язання глобальних екологічних проблем українська держава активно співпрацює з міжнародними організаціями в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Діяльність у рамках багатосторонніх угод з міжнародними організаціями дає змогу брати активну участь у переговорному процесі, залучати фінансову допомогу для вирішення нагальних внутрішніх екологічних проблем.

Основними напрямками співробітництва з міжнародними організаціями є:

- охорона біологічного різноманіття;
- охорона транскордонних водотоків і міжнародних озер;
- зміна клімату;
- охорона озонового шару;
- охорона атмосферного повітря;
- поводження з відходами;
- оцінка впливу на довкілля.

Важливу роль у галузі охорони навколишнього середовища відіграє Організація об'єднаних націй (ООН), яка на практиці реалізує спільні міжнародні зусилля у цьому напрямку, налагоджуючи співробітництво держав світу, сприяючи розв'язанню національних проблем, пов'язаних з охороною природи [2, с. 59]. Будучи членом ООН, Україна є суверенною стороною 18 міжнародних угод з питань екології, бере участь у 20 міжнародних конвенціях, а також понад 10 двосторонніх угодах, підписала 44 двосторонні міжнародні угоди і договори, насамперед із сусідами Білоруссю, Грузією, Молдовою, Словаччиною та Польщею. Меморандуми про взаєморозуміння щодо співробітництва в галузі охорони навколишнього середовища підписані з Австрією і Фінляндією, Ізраїлю. Динамічно розвивається співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища, національних парків і біорізноманіття, раціонального використання природних ресурсів, управління водними ресурсами, токсичними відходами, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – з Данією, Нідерландами, США [3].

Україна була активним учасником Всесвітньої конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку в Ріо-де-Жанейро у 1992 р., яка мала значний вплив на розвиток міжнародного співробітництва з охорони навколишнього середовища. На цій конференції було задекларовано принципи сталого розвитку та прийнято два документи: “Декларація у справі природного середовища і розвитку” та “Глобальна програма дій – Порядок денний на ХХІ століття”, які передбачають взаємоузгоджений підхід до вирішення проблем економіки і навколишнього середовища на лише на національному, але й на світовому рівнях.

Україна є членом провідних міжнародних організацій, діяльність яких пов'язана із вирішенням глобальних чи регіональних проблем, охорони довкілля (ЮНЕП, ЮНЕСКО і ін.). Україна бере активну участь у діяльності Європейської Економічної Комісії, насамперед, її Комітету з екологічної політики. Програма міжнародного співробітництва України з ЄС у галузі охорони навколишнього середовища передбачає гармонізацію національного законодавства із законодавством ЄС і, зокрема, підходів до створення системи національних екологічних стандартів, впровадження екологічно чистих технологій, ресурсо- та енерго заощаджень і оцінку стану навколишнього середовища.

Проблема збереження довкілля набула глобального характеру, що обумовлено глобалізацією світової економіки, яку фахівці вважають завершеною. Форми її прояву досить різноманітні. і всі вони ведуть до посилення впливу на оточуюче природне середовище, яке спричиняє зростання промислового виробництва та світової торгівлі, обумовлені активізацією факторів технологічної, соціальної та політичної спрямованості. Масштабність цього впливу надає проблемі збереження довкілля іншого, більш глибокого на відміну від загальноприйнятого трактування, адже глобальне екологічне середовище зазнає такої сили тиску, що змінює умови існування людства. Це пов'язано із забрудненням атмосфери та

гідросфери, суттєвим зменшенням площ лісових масивів, деградацією та зменшенням родючості ґрунтів, що породжують зміну клімату, дефіцит сировини та виснаження надр, необхідність збереження унікальних ландшафтів, біорізноманіття, подолання наслідків антропогенного впливу та техногенних катастроф тощо. Ситуація, що склалася має досить сильний зворотній негативний ефект, породжуючи виникнення екологічного, матеріального та соціального ризиків та необхідність вирішувати загальні проблеми енергетичного, продовольчого, демографічного характеру. Це обумовлює об'єктивність кроків більшості країн світу, і в першу чергу економічно розвинутих, до об'єднання зусиль та співробітництва у подоланні кризових екологічних процесів, визначених світовою спільнотою, вдосконалення екологічного управління на рівні національних економік, відновлення та відродження природного капіталу.

Крім цих заходів, на нашу думку, важливим є участь України в Кіотському процесі, що дозволить вирішити глобальні та регіональні екологічні проблеми. В рамках Кіотського протоколу Україна може привернути інвестиції в проекти енергоефективності, відновлення та насадження лісів, уловлювання парникових газів тощо.

Отже, зазначимо, що Україна приймає досить активну участь у співробітництві з охорони навколишнього середовища, спрямовує зусилля на підвищення екологічної безпеки та раціоналізацію використання природних ресурсів.

Список використаних джерел :

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>. (дата звернення: 18.03.2021).

2. Васюта О.А. Проблеми екологічної стратегії України в контексті глобального розвитку: монографія. Тернопіль: Гал-Друк, 2001. 600 с.

3. Бойчук Ю.Д. Солошенко Е.М., Бугай О.В. Екологія і охорона навколишнього середовища: навч. посіб. Суми-Київ, 2005. 302 с.

ІЛИЧОК Б. І.

Національний університет «Львівська політехніка»

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ ОТГ

В Україні впроваджується адміністративно-територіальна реформа, що полягає у наданні більших повноважень органам місцевого самоврядування (децентралізації) та зміні адміністративно-територіального поділу. Дана реформа проводиться починаючи з 2015 року. Замість понад 11 тисяч місцевих рад буде створено 1470 спроможних територіальних громад. А замість 490 районів -136 нових районів з меншими повноваженнями, бо основні повноваження районів перейдуть на нижчий (громади) і вищий (області) рівні [1].

Адміністративно-територіальна реформа є найважливішою реформою децентралізації в Україні - комплексу змін до законодавства, основною метою якого є передача значних повноважень та коштів бюджетів від державних органів до органів місцевого самоврядування [1].

Планується, що реформа децентралізації повинна створити передумови для суттєвого збільшення дохідної частини місцевих бюджетів. Відповідно, фінансування більшої частини видатків, пов'язаних з життям територіальних громад, в перспективі повинно здійснюватися в основному за рахунок їхніх бюджетних ресурсів [1].

В структурі власних доходів місцевих бюджетів найбільшу питому вагу займає податок з доходів фізичних осіб [2, с. 211]. Обсяги сплати даного податку напряму залежать від обсягів

доходів працівників, кількості робочих місць. Ці показники, в свою чергу, залежать від динаміки обсягу інвестицій в розвиток виробничої інфраструктури територіальних громад. З огляду на вищенаведене, пропонується прийняти за один із базових критеріїв оцінки перспектив потенційного розвитку ОТГ – показник обсягу інвестицій в ОТГ в розрахунку на одну особу. В розрізі областей України цей показник відрізняється у 2-3 рази. В розрізі ОТГ на рівні областей відмінності є ще значніші.

Даний підхід дає змогу виокремлювати найбільш депресивні території на рівні областей та обґрунтовувати вжиття адекватних заходів регіональної політики. Регіональна політика — це сфера діяльності держави, або регіональної (місцевої) влади, щодо управління економічним, соціальним і політичним розвитком країни в просторовому (регіональному) аспекті, тобто пов'язана з взаємовідносинами між державою та регіонами, а також регіонів між собою [3].

Метою вітчизняної державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної єдності, підвищення рівня життя населення, забезпечення гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від його місця проживання [3].

До основних завдань державної регіональної політики належить сприяння розвитку регіонів, що полягає у стимулюванні участі регіонів у програмах та проектах розвитку міжрегіонального та транскордонного співробітництва; формування спроможних (самодостатніх) територіальних громад; благоустрій населених пунктів. Виконанням цих завдань займається Міністерство розвитку громад та територій України [3]. До обов'язків даного міністерства належить формування та реалізація програм і проектів, націлених на прискорення соціально-економічного розвитку регіонів України.

Фінансування програм та проектів щодо формування спроможних територіальних громад потребує додаткових коштів, які теоретично можна отримати з Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР) та шляхом сприяння приватним інвестиціям. Створення ДФРР було однією з передумов прискорення соціально-економічного розвитку регіонів України, переведення державних інструментів розвитку регіонів на сучасну основу. Адже створення ДФРР покликане започаткувати фінансування проектів регіонального розвитку на конкурсній основі та відповідно до регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації [4].

Державний фонд регіонального розвитку створений у складі загального фонду державного бюджету. Обсяг коштів ДФРР затверджується Законом України про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період (і повинен складати не менше, ніж 1 відсоток обсягу доходів загального фонду держбюджету) [4].

Кошти ДФРР між обласними та Київською міською держадміністраціями розподіляються наступним чином:

- 80 % - відповідно до чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні;
- 20 % - відповідно до показника валового регіонального продукту (ВРП) в розрахунку на одну особу (для регіонів, у яких цей показник менше 75 відсотків середнього показника в Україні) [4].

Кошти ДФРР повинні спрямовуватися на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків і повинні відповідати пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку та відповідних стратегіях розвитку регіонів [4].

Одним із пріоритетів державної регіональної політики є стимулювання прискореного розвитку депресивних регіонів країни. Під депресивним регіоном розуміється адміністративна територія, на якій через певні причини перестають діяти стимули саморозвитку, і тому немає підстав розраховувати на самостійний вихід даного регіону з кризової ситуації. До депресивних відносять регіони держави, в яких показник ВРП на душу населення є меншим за 75 % від середнього в державі показника ВРП на душу населення. В Україні, як уже зазначалося вище,

на допомогу з ДФРР в обсязі до 20 % від його бюджету мають право претендувати ті області України, в яких обсяг ВРП на душу населення є найменшим [4].

Тож віднесення показника інвестицій в розрахунку на душу населення до базових індикаторів перспектив фінансової самодостатності ОТГ зобов'язуватиме керівництво обласних державних адміністрацій більшу увагу приділяти стану та динаміці даного показника на рівні ОТГ, виявляти причини його відставання від середнього рівня в області та застосовувати заходи як залучення ресурсів з ДФРР, так і щодо сприяння приватним інвестиціям в розвиток найбільш інвестиційно дефіцитних ОТГ. Це, в свою чергу, сприятиме розширенню обсягів та технологічній модернізації виробництва, створення нових робочих місць, зростання доходів мешканців ОТГ та збільшення дохідної бази місцевого бюджету.

Список використаних джерел:

1. Адміністративно-територіальна реформа в Україні - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Адміністративно-тер>.
2. Статистичний щорічник України 2019. – К.: Держстат України. 2020. -463с.
3. Регіональна політика - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Регіональна_політика.
4. Державний фонд регіонального розвитку – фінансовий інструмент сталого регіонального розвитку - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/12/Derzhavniy-fond-regionalnogo-rozvitku-finansoviy-instrument-stalogo-regionalnogo-rozvitku>].

КАПШОН І.Ю., ЛАДОНЬКО Л.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ОРГАНУ ВЛАДИ

Формування позитивного іміджу органів влади має відбуватися на засадах довгострокової, науково обґрунтованої стратегії, адекватної вимогам часу. Така стратегія має базуватися на реальній оцінці ресурсів і можливостей України, визначати її місце у глобальному світі; орієнтуватися на позбавлення традиційного для української ментальності комплексу меншовартості; визначення нових, реальних цілей тощо.

Іміджу державної установи властиві три основні комунікативні функції: 1) полегшення прийняття аудиторією інформації про систему державного управління та державну політику; 2) забезпечення режиму найбільшого сприяння при сприйнятті результатів діяльності органів влади; 3) підготовка підґрунтя для формування установок щодо позитивного ставлення до органу влади. З метою визначення ефективних механізмів формування іміджу органів влади, визначимо основні ознаки іміджу:

- імідж повинен бути синтетичним, плануватися для створення певного враження;
- "образ установи" повинен бути правдоподібним, вірогідним та не агресивним;
- образ має бути яскравим і конкретним;
- образ має бути спрощеним та конкретним.

Етапами механізму формування іміджу органу публічної влади є наступні: по-перше, представлення конкретної установи через знаково-символьні форми, відомі та прийнятні для широкого загалу; по-друге, наділення цих знаково-символьних форм відповідними значеннями, які адекватно сприймаються аудиторією, та/або формування умов для адекватної інтерпретації іміджу аудиторією; по-третє, підтримання створеного іміджу шляхом постійного моніторингу адекватності його інтерпретації аудиторією та коригування за необхідності смислового наповнення цього іміджу або ж можливостей аудиторії щодо адекватної його інтерпретації.

Велику роль у формуванні іміджу органів публічної влади відіграють засоби масової інформації - преса, радіо, телебачення, інтернет-видання, рекламні щити і панелі, телефонні, комп'ютерні та інші лінії зв'язку. ЗМІ завдяки своїй діяльності висвітлюють різноманітні аспекти іміджу, починаючи від персоніфікованих даних про керівництво цих органів та у кінцевому результаті є подання інформації щодо результатів їх діяльності як і громадської, політичної, так і особистого життя. Отже, механізми формування позитивного іміджу державних органів влади повинні бути спрямовані на діалогову комунікацію з громадськістю та формування правової та політичної культури.

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що до основних етапів формування позитивного іміджу органів влади:

- 1) постійний моніторинг та відстеження позицій, думок, відносин у середовищі об'єкта впливу (громадськості);
- 2) аналіз впливу визначених дій органу влади на громадськість і коригування цих дій у разі їх конфлікту з інтересами громадськості;
- 3) встановлення і підтримки стійких двосторонніх відносин між органом виконавчої влади і громадськістю;
- 4) формування ефективної та єдиної державної інформаційної політики; 5) здійснення постійного соціологічного дослідження соціального самопочуття населення країни;
- 6) формування ефективної співпраці між центральними органами виконавчої влади та засобами масової комунікації.

Комплексний механізм формування позитивного іміджу органів влади може складатися з таких під механізмів: економічного, організаційного, мотиваційного, правового і політичного (рис. 1).

Рис. 1. Механізм формування позитивного іміджу органів влади

Діяльність із формування позитивного іміджу органів публічної влади повинна мати системний, плановий, організаційно й фінансово обґрунтований характер. У зв'язку із цим ми можемо рекомендувати такі основні напрями та заходи інформаційної й іміджевої політики органів державної влади та органів місцевого самоврядування, як:

– кадрове забезпечення діяльності щодо формування позитивного іміджу, у тому числі підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів для сфери суспільних комунікацій;

– підготовка нормативних правових актів з формування позитивного іміджу органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

- систематичне, планомірне інформування громадськості з актуальних питань діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- розвиток і підтримка електронних засобів масової інформації й масових комунікацій, які інформують про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- проведення загальнодержавних та регіональних конкурсів з питань якості роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування тощо.

Висновок. Сьогодні стає все більш зрозумілим, що встановлення довіри між громадянами та органами державної влади й органами місцевого самоврядування є однією з найбільш актуальних проблем у сфері публічного управління. Формування позитивного іміджу органів влади має бути спрямованим на подолання недовіри громадськості до діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також сприяти модернізації системи публічного управління загалом. Імідж органів державної влади та органів місцевого самоврядування передбачає також соціальне конструювання, що базується на професійних і моральних якостях усіх службовців. Він має три основні комунікативні функції: полегшити аудиторії сприйняття інформації про державну службу; забезпечити режим найбільшого сприяння при сприйнятті особистості державного службовця; підготувати ґрунт для формування установок щодо позитивного ставлення до службовця та системи публічного управління загалом.

КОМАРИНЕЦЬ С.О., ПОДОЛЬЧАК Х.С.
Національний університет «Львівська політехніка»

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМ ЕКОМЕНЕДЖМЕНТУ В РОБОТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Актуальність впровадження систем екоменеджменту на рівні ОТГ висока, оскільки вони покликані забезпечувати екологічні права громадян України і реалізацію екологічної політики. З цією метою ОТГ повинні впроваджувати ефективні інструменти екологічної політики та екологічного планування, одним із яких і виступає екоменеджмент, як спосіб гармонізації діяльності людини (як правило, у сфері промислового виробництва) з навколишнім середовищем, який включає процеси планування, побудови організаційних структур, розподілу відповідальності, передбачає як обмеження і заборони (діяльності), так і створення нових активностей, доступу до інвестиційних потоків, побудови конкурентних переваг.

Саме тому ОТГ Львівської області рекомендовано розробити програми охорони навколишнього середовища на 2021-2023 роки, які виступатимуть основою для фінансування проектів з різних джерел (в тому числі з фондів охорони навколишнього природного середовища, державних бюджетів, міжнародної технічної допомоги, коштів, одержаних від оренди водойм на території ОТГ). Для реалізації програм охорони навколишнього середовища необхідно налагодити співпрацю із підприємствами та організаціями у сфері охорони навколишнього середовища та іншими. Згідно із законодавством України (зокрема, законом України «Про оцінку впливу на довкілля») ОТГ виступають не лише суб'єктами оцінки впливу на довкілля при провадженні планованої господарської діяльності, яка повинна здійснюватися з додержанням екологічних умов, передбачених у висновках впливу на довкілля, проектах будівництва та інших встановлених законом документах, а й суб'єктами стратегічної екологічної оцінки (згідно із законом України «Про стратегічну екологічну оцінку»), яка передбачає оцінку наслідків на довкілля від видів діяльності, щодо яких законодавством передбачено здійснення оцінки впливу на довкілля або які вимагають оцінки з огляду на можливі наслідки для територій або об'єктів, які на них розміщені. Оскільки на території ОТГ можуть бути розміщені заповідні об'єкти, то згідно із Законом України «про природно-

заповідний фонд України» вони зобов'язані не лише забезпечити їх охорону і збереження, а й унеможливити їх нецільове використання. Для цього необхідним є виділення коштів у бюджетах ОТГ для розроблення землепорядної документації та встановлення меж територій і об'єктів природно-заповідного фонду в межах окремих ОТГ.

Серед важливих екологічних проблем Львівської області є наявність застарілого обладнання очисних споруд та каналізаційних мереж, що перебуває у незадовільному технічному стані. На кінець 2020 року, очисні споруди 26 населених пунктів Львівської області потребують реконструкції, у 8 населених пунктів очисні споруди відсутні. Поганим є стан забезпечення централізованим водовідведенням у області – ним охоплено лише 1,1 % сіл, 27,8% селищ міського типу, тоді як міст – 77,7%. Отже, пріоритетом для Львівської області повинне бути знаходження фінансування реконструкції / будівництва очисних споруд, проведення каналізаційних мереж з метою зменшення забруднення водних ресурсів території. В той же час, тут розміщені біля 800 вільних водних об'єктів, оплата за оренду яких може виступати не лише необхідним джерелом фінансування зазначених робіт, а й створенням додаткових робочих місць для мешканців. Тому ОТГ повинні спрямувати зусилля на проведення аукціонів з продажу прав оренди водних об'єктів, розташованих на їх території.

Впровадження систем екоменеджменту в роботі ОТГ Львівської області дозволить оперативно відреагувати на актуальні екологічні проблеми, проводити ефективну роботу з пошуку інструментів вирішення та методів контролю за використанням цих інструментів.

КОМІСАРЕНКО А.О.

Національна академія державного управління при Президентіві України

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стратегічною перспективою і основною тенденцією сталого і динамічного соціально-економічного прогресу сучасних держав стає соціально орієнтований розвиток, одним із головних генераторів якого є соціальні інновації. До інноваційних технологій належать неординарні способи вирішення соціальних проблем, які не мали раніше аналогів. Соціальне підприємництво є тією соціальною інновацією, яка служить механізмом соціальних перетворень і сталого розвитку в рамках неприбуткової або прибуткової підприємницької діяльності.

В Україні соціальне підприємництво набуває все більшої популярності проте, залишаються недостатньо дослідженими методичні підходи та практичні рекомендації щодо створення, функціонування та розвитку соціального підприємництва. Зауважимо, що в Україні не існує законодавчої бази, яка б змогла регулювати функціонування соціального підприємництва з цієї ж причини на сьогоднішній день не можливо встановити особливий режим оподаткування для суб'єктів соціального підприємництва. Тому важливим постає забезпечення сприятливих умов розвитку соціального підприємництва саме на державному рівні, а саме впровадження змін чинного законодавства задля збереження позитивної динаміки розвитку соціального бізнесу.

Разом з цим, на даний час соціальне підприємництво не є достатньо розвиненим видом діяльності в Україні. Однією з причин такої ситуації є недостатній рівень знань у громадському, державному та бізнес секторах про сутність соціального підприємства, про його відмінність від інших форм підприємництва, про його роль у розвитку суспільства і місцевої громади.

Слід зазначити, що розвиток соціального підприємництва є вигідним для економіки кожної країни, оскільки ця діяльність надає можливість зменшити частку державних витрат,

спрямованих на вирішення проблем соціально незахищених верств населення, їх працевлаштування та суспільну адаптацію. Соціальне підприємництво продовжує стрімкий розвиток в європейських країнах. Європейська комісія виділяє чотири основні сфери, в яких працюють соціальні підприємства:

- робоча інтеграція - навчання та інтеграція людей з обмеженими можливостями та безробітних;
- соціальні послуги - послуги з догляду за дітьми, послуги для людей похилого віку або допомога малозабезпеченим людям;
- місцевий розвиток територій, що знаходяться в неблагополучних районах - соціальні підприємства в віддалених сільських районах;
- інше - захист навколишнього середовища, спорт, мистецтво, культура та історичне збереження, дослідження та інновації, захист прав споживачів.

Аналізуючи соціальне підприємництво в Україні можна прийти до висновку що основна проблема його розвитку полягає в відсутності законодавчої бази. Завдання майбутнього закону про соціальне підприємництво - сформулювати і закріпити поняття «соціального підприємництва» та критерії його виділення серед інших форм господарської діяльності, виявити сфери діяльності для його розвитку, встановити заходи підтримки як на місцевому, так і на державному рівнях (укладання договорів оренди державного або комунального майна без проведення конкурсів або аукціонів на право укладення таких договорів), а також стимулюючі механізми для розвитку таких підприємств в країні.

Будь-яке підприємництво може розвиватись лише в умовах, коли для цього існують відповідні умови, соціальне підприємництво при цьому не є виключенням. Правове закріплення, а отже і підвищення значення соціального підприємництва, було би ключовим моментом для того, щоб воно зайняло відповідне місце у політиці, економіці, суспільстві та науці.

КУШИК В.М., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л.

Національний університет «Львівська політехніка»

ПУБЛІЧНА СФЕРА, МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС

Взаємовплив публічної сфери та малого і середнього бізнесу не часто є об'єктом дослідження для вчених, хоча такі відносини відіграють важливу роль для підприємництва в цілому. Малий та середній бізнес був однією з рушійних сил у часи найбільш значущих для країни перетворень, а механізмами впливу на владу були акції протесту щодо впровадження тих чи інших правил ведення бізнесу. Саме малий та середній бізнес володіє потенціалом драйвера суспільних змін, оскільки будь-які зміни в системі публічного управління насамперед стосуються їх інтересів, а не великого бізнесу.

Малий та середній бізнес після тривалого тиску або під впливом ситуативної погрози найчастіше об'єднувався в групи за тактичною ознакою. Варто зазначити, що дії влади протягом багатьох років стримували підприємницьку активність та не були спрямовані на розвиток малого та середнього бізнесу. З метою відстоювання своїх інтересів представники малого та середнього бізнесу об'єднуються в громадські об'єднання підприємців (бізнес-асоціації). Кількість підприємців, які входять до складу громадських організацій, поступово збільшується протягом часу, так само як і сама кількість громадських організацій. Серед них, традиційно, частина є суто формальними утвореннями, що не демонструють жодної діяльності, проте більшість є активними та дієвими організаціями, які поступово здійснюють перехід від

винятково захисних функцій до наступної стадії – цивілізованого лобювання інтересів малого і середнього бізнесу в органах влади [1]. Наприклад, мета діяльності Громадської спілки «Асоціація власників малого та середнього бізнесу» є захист законних інтересів малого та середнього бізнесу від протиправних дій тих чи інших органів державної влади та врегулювання проблемних питань, що виникають під час здійснення підприємницької діяльності [4].

Одними з причин, що стримують розвиток малого і середнього бізнесу тривалий період, залишалися хабарництво та корупція з боку органів влади, що змушує підприємців шукати шляхи, щоб обійти існуючу систему. Ще одною проблемою для розвитку і функціонування малого і середнього бізнесу стала пандемія COVID-19, а точніше обмежувальні заходи у зв'язку з боротьбою проти її поширення. У 2018 р. малі та середні підприємства становили 99,8% всіх підприємств у бізнес-секторі, при цьому 96% з них належали до категорії мікропідприємств. На них припадало 63% всіх робочих місць, створених бізнесом в Україні, і 49% доданої вартості у бізнес-секторі [2]. Через запровадження карантину внаслідок пандемії, мале підприємництво зазнало величезних збитків. Так, за даними Спілки українських підприємців України у кризовий березень 2020 р. збанкрутували і закрили свій бізнес приблизно 6% суб'єктів малого підприємництва, що є величезною проблемою для держави. Третина власників бізнесу (переважно мікро-), заявляють про падіння доходів на 90-100% за березень - квітень 2020 р. [3]. Громадська спілка «Асоціація власників малого та середнього бізнесу» разом з іншими бізнес-асоціаціями у травні 2020 р. підписала Звернення до влади щодо карантинних заходів, переходу від тотальних заборон до ризикоорієнтованих заходів, зокрема, однакових умов безпеки для всіх суб'єктів підприємницької діяльності, мінімізації збитків бізнесу, завданих обмежувальними рішеннями влади, пов'язаними із карантинними заходами, сприяння виходу з кризи. Також спілкою у 2019 р. ініційовано питання спрощення процедур адміністрування податків для малого підприємництва, розроблення механізму захисту бізнесу від рейдерських захоплень через державну виконавчу службу, правового регулювання проблеми заборгованості в приватному секторі [4].

Таким чином, діяльність громадської спілки підтверджує необхідність взаємодії малого та середнього бізнесу з публічною сферою задля вирішення проблем функціонування малих та середніх підприємств. Більшість із зазначених проблем є спільними практично для всіх малих та середніх підприємств, які в інший спосіб, аніж через об'єднання та представлення їх спільних інтересів різними бізнес-асоціаціями, не можуть лобювати в органах влади своїх інтересів.

Взаємодія з публічною сферою мотивована важливістю розвитку малого та середнього бізнесу для економічного зростання. Малий та середній бізнес швидко прилаштовується до зміни кон'юнктури ринку, економічних і політичних перетворень в державі, максимально реагує на появу нових потреб споживача та їх зміну, оскільки зазвичай їхня діяльність має відношення до сфери послуг, що задовольняє одні з первинних потреб суспільства. Мале підприємництво визначає темпи економічного розвитку, структуру та якісну характеристику ВВП, дає можливість «економити» державі на соціальних виплатах по безробіттю, на створенні та облаштуванні нових робочих місць. Також держава від суб'єктів малого підприємництва отримує податкові надходження, надходження до фонду соціального страхування та пенсійного фонду [3].

Оскільки публічна сфера має за завдання забезпечити гармонійний розвиток всіх видів бізнесу: великого, малого та середнього, то в умовах кризи, коли труднощі в господарській діяльності виникають у всіх бізнес-структурах, першочергово має підтримуватись слабка ланка – малий та середній бізнес. Великий бізнес, який володіє більшими активами, через лобювання своїх інтересів не повинен отримувати перевагу над малим та середнім бізнесом щодо владної підтримки, відтак обмеженості в господарській діяльності мають стосуватись без винятку всіх

структур, що дасть можливість уникнути дискримінаційної поведінки органів публічної сфери, надання неправомірних переваг одним суб'єктам, та обмеження діяльності інших.

Отже, впровадження виваженої державної політики для підтримки малого та середнього бізнесу є необхідною складовою фінансової, податкової, інвестиційної та інших видів політики в публічній сфері, зокрема і в період криз. Оскільки малий та середній бізнес досить швидко реагує на зміни і пристосовується до них, тому в кризових умовах розвитку економіки увага держави має концентруватися на підтримці, спрощенню регуляторного втручання, зниженню податкового тиску. Саме з малим та середнім підприємництвом держава завжди пов'язувала швидкі позитивні структурні зміни в економіці, вихід з економічної кризи та створення умов для економічного зростання. Невипадково такі підприємства вважаються гнучкішими, більш близькими до потреб споживача, здатними швидко реагувати на зміну споживчих настроїв.

Список використаної літератури:

1. Брехаря С. Політична суб'єктність малого і середнього бізнесу в Україні//Наукові записки. Випуск 2(76) [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/breharia_politychna.pdf
2. Індекс політики у МСП: країни східного партнерства, 2020 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://sme.gov.ua/wp-content/uploads/2020/07/3_SME_Policy_Index_Eastern_Partnership_countries_2020_Ukrain.pdf
3. Мироненко-Шульган О. Малий бізнес в умовах пандемії COVID-19: правове регулювання фінансової підтримки державою// Національна Асоціація Адвокатів України, 2020 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://unba.org.ua/publications/print/5792-malij-biznes-v-umovah-pandemii-covid-19-pravove-regulyvannya-finansovoi-pidtrimki-derzhavoyu.html>.
4. Громадська спілка «Асоціація власників малого та середнього бізнесу»: офіційний сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pidpruemci.kiev.ua/novini-asocziaczii>

ПИЛИПЕНКО Л.М.

Національний університет «Львівська політехніка»

РОЛЬ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ Й АДМІНІСТРУВАННІ

Конкуренція є важливим чинником економічного розвитку. Вона стимулює науково-технічний прогрес, розвиток технологій, покращення рівня якості продукції та обслуговування споживачів, пошук оптимальних управлінсько-технологічних рішень для оптимізації споживання ресурсів, а отже мінімізації витрат і ціни продукції тощо. Тому забезпечення належного рівня конкуренції на ринках товарів і послуг є важливим елементом державної економічної політики.

Важливість конкурентної політики держави виразно проявляється на економіці України. Формування гібридного олігархічно-кланового типу економічної системи, з одного боку, було обумовлено доступом до капіталів обмеженого кола осіб (фактично, приватизація більшості державних підприємств призвела до концентрації капіталу в колишніх керівників цих підприємств чи осіб, які мали тісні зв'язки з керівництвом держави найвищого рівня), а з іншого – «підживлюється» монопольним чи олігопольним становищем промислово-фінансових груп олігархів на ринках цілих галузей економіки (наприклад, на енергетичному ринку). Досвід чужоземних держав, які провели успішний перехід від адміністративно-командної економічної системи до ринкової засвідчує, що важливим чинником успішного переходу та недопущення формування олігархічних груп було забезпечення ефективної державної конкурентної політики.

Основним видом конкурентної політики в нашій державі є антимонопольна політика, яку реалізує Антимонопольний комітет України. Відповідно до законодавства основною метою діяльності Антимонопольного комітету України є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель. Серед пріоритетних завдань цього державного органу є: здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, виявлення і припинення порушень цього законодавства; контроль за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій; сприяння розвитку добросовісної конкуренції; методичне забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції; контроль щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері публічних закупівель; моніторинг державної допомоги суб'єктам господарювання тощо.

На підставі аналізу мети і завдань Антимонопольного комітету України можна зробити висновок, що конкурентна політика в нашій державі загалом зведена до: 1) недопущення монополізації ринків та недобросовісної конкуренції на них; 2) регулювання цін на монопольних ринках; 3) забезпечення ефективності витрачання коштів державного та місцевого бюджетів при здійсненні державних закупівель тощо. Застосування інноваційних підходів дає змогу забезпечити конкуренцію навіть на тих ринках, які раніше вважалися природними монополіями (наприклад, ринок газо- чи електропостачання тощо). Однак сфера публічного управління й адміністрування є набагато ширшою і повинна не лише охоплювати забезпечення конкуренції на ринках, але й передбачати механізми реагування на інші виклики у сфері конкуренції. В сучасному світі надзвичайно актуальними є конкуренції: технологій (наприклад, нафтове лобі США упродовж десятиліть блокувало технологічний розвиток електромобілів), цілих ринків (зокрема, ринків праці, які в ЄС є більш конкурентними і конкурентоспроможними, ніж в Україні, що обумовило значний відтік висококваліфікованих кадрів з України), бізнес-моделей і навіть ідеологій. Ці виклики потребують адекватних рішень органів державної влади. Однак, ці рішення не завжди однозначні та потребують наукового обґрунтування.

ПОДГОРЕНКО Ю.О., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л.
Національний університет «Львівська політехніка»

РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ПОДОЛАННІ МОНОПОЛІЗМУ В СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Електроенергетика є однією зі сфер, що пов'язана з різними галузями національної економіки. Відповідно стабільність функціонування енергетичної сфери, оптимізація тарифів та умов доступу до ресурсу набувають значної вагомості для економічного розвитку держави. Монополізм за своєю природою характерний для цієї сфери, оскільки вироблення електроенергетики, її передання та розподіл належать до сфер, що перебувають в стані природної монополії та суміжних ринків. Проте, монополізм не сприймається як постійне явище. Як підтверджує світовий досвід, сфера електроенергетики може бути реформована, в т.ч. і завдяки впровадженню конкуренції. Наприклад, у Великобританії, Аргентині, Австралії основною метою реформування ринку електроенергії було зниження вартості електроенергії для споживачів за рахунок підвищення ефективності роботи галузі, у США, Норвегії – підвищення енергетичної ефективності і зменшення різниці в тарифах по регіонах країни, а в Бразилії та Аргентині – підвищення рівня конкуренції для надання споживачам можливості

вибору найбільш вигідного постачальника й створення умов для залучення іноземних інвестицій у розвиток галузі.

В Україні розпочато реформування електроенергетики. На законодавчому рівні закріплено такі принципи реформування, як сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку електричної енергії, а також забезпечення захисту прав та інтересів споживачів енергії, зокрема право споживачів на вільний вибір постачальника. На монополістів щодо передачі електроенергії покладається обов'язок забезпечити рівноправний доступ до електромереж усіх суб'єктів господарювання, які мають відповідну ліцензію та уклали договір на передачу електричної енергії. Реформування сфери електроенергетики в Україні пов'язано із законодавчими змінами щодо повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики і комунальних послуг, визначенням умов діяльності на оптовому ринку електроенергії тощо. Так, визначено, що усі виробники та постачальники електроенергії мають рівноправний доступ до оптового ринку електроенергії та послуг з передавання електроенергії електромережами. Генерувальні компанії ТЕС здійснюють свою діяльність на оптовому ринку електроенергії в умовах конкуренції, продаючи вироблену електроенергію в цьому ринку за ціновими заявками.

Впровадження конкуренції на ринку електроенергії вимагає втручання уряду у виробництво, передачу та розподіл електроенергії через встановлення правил поведінки виробників та постачальників електричної енергії. Хоча перехід від моделі єдиного покупця до конкурентної моделі має супроводжуватись обмеженням державного втручання, проте в енергетичній сфері існує потреба в управлінні державними енергетичними компаніями через впровадження корпоратизації, зокрема, врегулювання державного впливу на процеси ринку електричної енергії та сприяння прозорості роботи його суб'єктів.

Подолання монополізму в сфері електроенергетики в повному обсязі для забезпечення потреб суспільства є не можливим з підстав перебування частини видів діяльності у стані природної монополії. Однак, сфери виробництва та постачання можуть бути реформовані, що вимагає участі публічних органів як в сфері регулювання електроенергетики, так і контролю за доступом до електромереж, за можливістю реалізації споживачами права на вільний вибір постачальника. Публічне управління може забезпечити створення сприятливих умов для залучення інвестицій в електроенергетику, що дасть можливість усунути технічні проблеми функціонування сектору і сприяти встановленню оптимальних тарифів на електроенергію для різних категорій споживачів.

ПОЛЯНСЬКА А. С., ШИРОКА Х. В.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ У КОНТЕКСТІ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ INDUSTRY 4.0

Клаус Шваб, засновник та голова Всесвітнього економічного форуму, у 2016 році опублікував своє бачення щодо майбутнього розвитку на межі технологічної революції, яка принципово змінить спосіб життя, роботи та стосунків один з одним. За своїм масштабом та складністю трансформація буде не схожою ні на що, що пережило людство раніше і відрізнятиметься зростанням інновацій, що дозволить досягнути значного покращення в ефективності, продуктивності та скороченні витрат; забезпечить зростання даних та можливостей їх використання для нових технологій із залученням різних верств розробників – користувачів – клієнтів й сприятиме розвитку в багатьох відношеннях; розвиватиме штучний інтелект та способи його застосування у різних сферах діяльності [1].

Оскільки поняття розвитку розглядається системно і комплексно, то майбутній розвиток суспільств, економік, галузей, організацій не можливий без розвитку окремих територій. Гармонізувати потреби і можливості розвитку регіонів відповідно до викликів «Industry 4.0» можливо з допомогою реалізації концепції *SMART спеціалізації*, що є важливим орієнтиром майбутнього економічного розвитку, зокрема у сфері економічного піднесення регіонів, яка полягає у виявленні його унікальних характеристик і активів і спрямована на впровадження нових методів управління шляхом співпраці між регіональними та національними органами влади, відповідальними за прийняття рішень щодо розробку та впровадження інноваційної політики, та відповідних зацікавлених сторін, які беруть участь у такому процесі (підприємці, університети, науково-дослідні установи, громадянське суспільство) [2].

Попри те, що в Україні впровадження концепції SMART спеціалізації розпочалося з початку 2013 року в рамках транснаціонального співробітництва та взаємного навчання шляхом проведення допоміжних заходів для країн сусідів ЄС, сьогодні лише декілька регіонів визначили ключові сфери спеціалізації та перейшли до процесу підприємницького відкриття. Українські реалії показують незрілість механізмів управління та відсутність системної координації між ключовими стейкхолдерами. Серед причин такого стану є низький рівень комунікації між центральними органами влади, місцевими державними інституціями, бізнесом в регіонах та науковими установами; недостатня ефективність механізмів державного стимулювання розвитку національної інноваційної екосистеми, зокрема партнерства приватних інвесторів, бізнесу, науки і держави у процесі формування таких осередків інноваційної інфраструктури як зони розвитку технологій, індустриальні парки, бізнес-інкубатори, кластери; слабка взаємодія науки і виробництва на ранніх етапах інноваційної діяльності та низький попит на інтелектуальну власність; недостатня інформованість щодо можливостей доступу до фінансових ресурсів, зокрема грантів та проектів технічної допомоги в сфері інновацій та слабка активність бізнесу в сфері отримання такого фінансування [2].

Таким чином, SMART спеціалізація у контексті Industry 4.0 осмислюється як вироблення науково-інноваційної стратегії і політики, що визначається цілісним місцевим поглядом на розвиток. Він поєднує організаційний підхід знизу вгору зі структурним підходом, наголошуючи на взаємодії між місцевими та міжнародними суб'єктами, які беруть участь та сприяють процесам трансформацій.

Список використаної літератури:

1. Klaus Schwab. The Fourth Industrial Revolution: what it means, how to respond. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/>
2. SMART спеціалізація в Україні: чому не так, як в Європі? URL: <https://www.industry4ukraine.net>

ПУШАК Г.І., СТЕПОВИЙ В.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УКРАЇНІ

Проблема якості продукції має універсальний характер, оскільки в ринкових умовах господарювання високоякісна продукція є основним важелем економічного розвитку як підприємства, так і держави в цілому. У високорозвинених країнах забезпечення високої якості продукції, що відповідає сучасним вимогам споживачів, є основним елементом економічної стратегії підприємства та одним з важливих чинників його успішної діяльності.

Наявність на підприємстві системи управління якістю, яка ґрунтується на міжнародних стандартах, дозволяє підприємству усувати невиробничі втрати, стати конкурентоспроможним як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Жодне підприємство не допускається до

участі в міжнародному тендері без підтвердження у нього системи управління якістю, що відповідає міжнародним стандартам ISO 9000.

Стандарти ISO в сучасних умовах господарювання є універсальним механізмом оцінки якості виробництва та управління в цілому світі та використовуються в усіх галузях економіки.

В Україні діють стандарти ДСТУ ISO. Це національні стандарти, якими впроваджені стандарти ISO. Освоєння стандартів серії ISO 9000 в Україні триває більше 20 років.

В основу оновленої системи ISO 9000: 2000 покладені вісім основоположних принципів, які перегукуються з принципами TQM, і по-кликані гарантувати досягнення підприємством постійного успіху. У їх числі [2]:

- орієнтація на клієнта ;
- принцип лідерства;
- принцип участі та залучення персоналу;
- підхід з позиції процесу;
- системний підхід до управління.

Для малих підприємств проблеми управління якістю продукції обумовлені кількома причинами:

- керівники та управлінський персонал є недостатньо компетентними в сфері управління якістю;

- незначна чисельність працівників на підприємстві і неможливість створення функціональної структури управління підприємством, в тому числі і якості продукції. Система управління якістю якраз і передбачає наявність чіткого розподілу повноважень та відповідальності на підприємстві між окремими функціональними структурними підрозділами;

- неефективність залучених ззовні спеціалістів щодо управління якістю з огляду на те, що вони недосконало володіють процесами та специфікою виробництва.

Вирішення проблеми підвищення якості продукції на малому підприємстві:

- впливає на зростання продуктивності суспільної праці, темпи й ефективність науково-технічного прогресу, структуру виробництва та функціональний розподіл потужностей;

- забезпечує ефективне використання основних фондів, економію сировини, матеріалів, палива, енергії, зростання ефективності інвестицій;

- сприяє повнішому задоволенню різноманітного попиту споживачів, виходу підприємств на світовий ринок, збільшенню експорту, формуванню іміджу підприємства як економічного надійного партнера [1].

Список використаної літератури:

1. Прокопів Ю. В. Міжнародні стандарти якості в Україні та їх важливість в управлінні організацією / Ю. В. Прокопів // Young Scientist. - № 11 (26), 2015. – С. 82.

2. Шевчук Д. Управление качеством как фактор успеха предприятия в конкурентной борьбе / Д. Шевчук // Финансовая газета: региональный выпуск. – 2009. – № 28.

RYSIN M. V., SAMILO M. V.
National University “Lviv Polytechnic”

COMPETITION IN E-COMMERCE MARKET: GLOBAL ASPECTS

The invention of the internet in 1983 and its rapid spread and development gave companies an opportunity to outrun their competitors by conducting business online. Those, who managed to utilize it correctly, became giants of the market. Companies like Amazon, Alphabet, Walmart, E-bay, etc. are the leaders of e-commerce market so far.

E-commerce is defined as the buying and selling of products or services exclusively through electronic channels.

There are three main branches of electronic commerce:

1) The most well-known form being online shopping, also known as business to consumer (B2C). Here individuals can order various products and pay for their purchase via internet.

According to the IDC, global B2C transactions were estimated to reach US\$ 1.2 trillion at the end of 2012, ten times less than B2B transactions. Although B2C e-commerce accounts for only a small share of e-commerce as a whole, it continues to grow. Despite the low value of its transactions, B2C e-commerce has received the most attention, partly because issues such as consumer trust and data protection have received considerable concern from policy makers [1].

2) Another category of e-commerce is business to business (B2B), where companies, such as manufacturers, wholesalers or retailers exchange products and/or services.

Global B2B transactions comprise 90 per cent of all e-commerce. According to research conducted by the US-based International Data Corporation (IDC), it is estimated that global B2B e-commerce, especially among wholesalers and distributors, amounted to US\$ 12.4 trillion at the end of 2012 [1]. If the expansion in e-commerce continues at this rapid pace in developed markets as is expected, B2B and B2C e-commerce transactions will account for about 5 per cent of all inter-company transactions and retail sales by 2017.

3) The third category of e-commerce involves transactions from consumer to consumer (C2C), as in the example of E-bay, Etsy or other similar websites [2].

Let's consider rapid growth of the e-commerce market in Singapore. The growth of e-commerce platforms in Singapore is facilitated by a population that has ready access to internet and smartphone devices. Internet usage rates in Singapore continue to grow steadily – in 2019, about 89 % of residents used the internet, up from 87 and 84 % in 2018 and 2017 respectively. Similarly, mobile phone penetration in Singapore continues to grow, rising to a high of more than 150 % in the first half of 2019. Even at home, almost all residents used internet-enabled mobile phones as their equipment of choice to access the internet, while the use of computers declined by 8 percentage points to 86 percent [3].

Likewise, businesses in Singapore continue to engage in e-commerce activities. In 2019, the proportion of businesses engaged in e-commerce activities reached 19 %, an increase from 13 % in 2017. Businesses in the education, wholesale and retail trade, and info-communications and media sectors were more likely to engage in e-commerce activities compared to other sectors.

While the value of sales on e-commerce platforms is still relatively small compared to the number of offline transactions, the number is growing. For example, in November 2019, estimated total retail sales in Singapore was US\$3.6 billion, of which online retail sales made up an estimated 8 percent. In June 2020, with the introduction of circuit-breaker measures in Singapore to address the impact of the covid-19 pandemic, the estimated proportion of online retail sales out of total retail sales value increased to 18.1 percent [3].

In order to stay competitive, e-commerce companies implement different strategies, which make business process faster and convenient for customers.

For example, Amazon provided customers with the world's best selection, the lowest price on the internet and well-organized fast delivery. Thus, customer can get anything for the lowest price within 1 day. Those factors made Amazon the biggest retailer company in the world. Net sales of Amazon in 2019 were estimated at 280.5 billion US dollars [4].

eBay's success is attributed to its unique business plan: allowing individuals or businesses to list new or used items for auction for a very low fee. At the time, no one else was doing that. eBay was successful almost from day 1. The founder tells a story about how one of the first items he listed, after creating the web site, was a "broken" laser pointer. He specifically said it was broken. Yet, the auction attracted many bids and the broken laser pointer sold for something like \$15. Those results were typical for many buyers and sellers.

In order to ensure competition among the companies in the e-commerce market, it is essential to avoid monopoly even on the web-platforms.

A firm's ability to raise its prices is usually constrained by competitors and the possibility that its customers can switch to alternative sources of supply. When these constraints are weak, a firm is said to have market power and if the market power is great enough, to be in a position of dominance or monopoly (the precise terminology differs according to the jurisdiction). While mere possession of monopoly power does not in itself constitute violation of competition laws, the abuse of such power - particularly if it is used to weaken competition further by excluding rivals - calls for intervention from competition authorities.

The government may wish to regulate monopolies to protect the interests of consumers. The government can regulate monopolies through:

- Price capping – limiting price increases
- Regulation of mergers
- Breaking up monopolies
- Investigations into cartels and unfair practices
- Nationalization – government ownership

E-commerce market has a great potential for growth and improvement as it can be achieved not only through perfecting the factors that already exist but through technology. As humanity progresses, technology becomes the main factor of improvement.

Nowadays, anyone is able to buy literally anything from any place in the world. Therefore, the process of acquiring good has become exceedingly convenient for customers, e-commerce market has grown immensely. As the result, numerous companies utilized the given opportunity to become e-commerce giants and basically made it barely possible for other companies to compete.

Thus, governments decided to introduce legislations that are implemented to regulate the e-commerce market and make it impossible for monopolies to occur.

References to the literature:

1. World Trade organization [Electronic resource]. – Access Mode: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/ecom_brochure_e.pdf
2. OECD [Electronic resource]. – Access Mode: <https://www.oecd.org/daf/competition/e-commerce-implications-for-competition-policy.htm>
3. Global competition review [Electronic resource]. – Access Mode: <https://globalcompetitionreview.com/guide/e-commerce-competition-enforcement-guide/third-edition/article/competition-and-consumer-commission-of-singapore#footnote-043>
4. Digital commerce [Electronic resource]. – Access Mode: www.digitalcommerce360.com/2020/01/30/amazons-2019-sales-rise-20-5/

САВЧУК М.Ю., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л.
Національний університет «Львівська політехніка»

РЕГУЛЯТОРНИЙ ЛАГ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: НАСЛІДКИ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА

Необхідність подолання кризових явищ в економіці, складні й суперечливі процеси сучасних суспільних трансформацій вимагають здійснення ефективної державної економічної політики, що здійснюється через дії державних органів влади для розв'язання певної проблеми або сукупності взаємопов'язаних проблем. Проблеми економічної політики – це наявність таких ситуацій, які потребують вирішення шляхом державного втручання. Серед проблем економічної політики розрізняють: методологічні, часові, політичні та психологічні. Методологічні проблеми вимагають осмислення на сучасному рівні теоретико-методологічних

засад економічної теорії, а її основні положення складають основу державної економічної політики.

Незважаючи на двадцятип'ятирічний період «ринкового реформування» в Україні досі чітко не визначена його мета, не окреслені стратегічні пріоритети. Цим трансформаціям бракує узгодженості, системності та збалансованості основних цілей та засобів їх досягнення. Нерідко цілі підміняються засобами (наприклад, приватизація зазвичай розглядається не як один із засобів досягнення мети, а як власне мета).

Реалізація економічної політики вимагає певних часових лагів. Часові лаги економічної політики – це інтервали між моментом часу, коли започаткований певний процес і моментом часу, коли отримана реакція на нього. Причиною їх існування є інерційність економіки. Виділяють такі часові лаги: часовий лаг розпізнання, часовий лаг затримки, лаг функціонального запізнення [3]. Часовий лаг розпізнання характеризується періодом часу від моменту виникнення проблеми і до моменту усвідомлення необхідності її розв'язання. Цей період часу залежить від економічного та технологічного розвитку країни. У високорозвинених країнах будь-яке рішення державних органів влади приймається значно оперативніше, ніж у слаборозвинених, тому даний часовий лаг в цих країнах є значно коротшим. Прикладом може бути Сінгапур, основою економічного розвитку якого став людський чинник і який нині займає передові позиції за низкою сучасних індикаторів рівня розвитку структурних та інституціональних характеристик національної економіки (зокрема, індексами: економічної та соціальної глобалізації, ведення бізнесу, економічної свободи, мережевої готовності інноваційного потенціалу тощо). Іншим чинником, який визначає тривалість даного лагу є рівень поінформованості економічних суб'єктів, що приймають регуляторні рішення.

На ефективність економічної політики значною мірою впливає час адміністративної затримки. Даний часовий лаг пов'язаний з тим, що процес прийняття рішень здійснюється державними органами, які є бюрократичними інститутами зі своїми правилами та субординацією. Відповідно, розпорядження надходять від вищих інстанцій до нижчих, а тривалість даного часового періоду залежить від кількості рівнів влади. І чим більше таких рівнів, тим довшим є лаг адміністративної затримки. Тому затягування процесу вирішення ряду важливих і невідкладних проблем суттєво знижує результативність економічної політики держави. Прикладом можуть слугувати законодавчі акти у сфері регулювання створення та розвитку малого підприємництва. Існування численних нормативних вимог та регуляторних процедур надто затягувало процеси реєстрації малих підприємств та вимагало значних грошових коштів. У випадку ретельного дотримання усіх регуляторних вимог для багатьох суб'єктів економіки воно ставало не вигідним і втрачало економічний сенс. Цей період адміністративної затримки з даного питання був надто довгим і в значній мірі гальмував розвиток такого важливого суб'єкта ринкової економіки як мале підприємництво. Скасування неактуальних нормативно-правових актів, зменшення регуляторного тиску з боку держави створило можливість для прискореного розвитку бізнесу. Прийняття у 2015 плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності в Україні наблизило продовольче та сільськогосподарське законодавство до світових стандартів [2]. Отже, час адміністративної затримки є значно довшим за час розпізнання, що потребує й часу для врахування політичних суперечностей.

Лаг функціонального запізнення викликаний тим, що між моментом, коли рішення прийняте, і коли воно забезпечує результат, проходить певний період часу, що пов'язано з дією цілком об'єктивних чинників. Для прикладу, наведемо рішення уряду про зниження ставки єдиного соціального внеску для бізнесових структур з 1 січня 2016 року, яка складає 22 % [3]. Очікувалось, що дане рішення стимулюватиме підприємницький сектор до легалізації своєї діяльності, тобто призведе до детінізації заробітної плати та збільшення податкових надходжень. Однак, необхідно зауважити, що відразу це рішення не принесло очікуваних результатів, оскільки потребувало певного періоду часу.

Стримують або гальмують процес реалізації цілей економічної політики також наявність різних часових лагів не лише у видах економічної політики, а й у її інструментах. Внаслідок

неможливості визначення величини часових лагів елементів якоїсь конкретної політики, процеси, які передбачаються її розробниками, або прискорюються, або сповільнюються. Як перше, так і друге є не завжди бажаним. Несподівані результати можуть загальмувати певні темпи економічного розвитку. Загалом, часовий лаг складається з п'яти періодів: 1-й – визнання, тобто проміжок часу, необхідний для політиків, щоб визнати проблему; 2-й – рішення, тобто час між визнанням проблеми і прийняттям рішення щодо неї; 3-й – проміжок часу, необхідний для початку виконання рішення; 4-й – час між застосуванням біжучого інструменту та одержанням очікуваного результату; 5-й – проміжок часу між застосуванням сукупного інструменту і одержанням результату від такого застосування (найдовший лаг).

Зазначені вище часові лаги з врахуванням періодів їх виникнення безпосередньо формують таке явище, як регуляторний лаг, що виникає між моментом появи проблеми та моментом реалізації регуляторних засобів, спрямованих на її усунення [4]. Поява регуляторних лагів може поглибити проблеми в суспільстві. Наприклад, у випадку прийняття у 2018р. положення про спецобов'язки постачальника природного газу та порядку розподілу коштів на спецрахунках регуляторний лаг при затвердженні тарифів складав близько 2-х місяців, а нові тарифи на теплову енергію могли вступити в дію не раніше 1 січня 2019 року. До 2019 р. підприємства теплопостачання при передбачених в положенні нормах оплати енергоносія могли залишитися без природного газу і зупинити роботу [5]. Отже, результативність державного впливу на економіку та вирішення проблем в суспільстві залежатиме не лише від змісту регуляторних рішень, швидкості їх прийняття, але від вчасності їх реалізації.

Список використаних джерел:

1. Миллер, Р. Л. Современные деньги и банковское дело / Р. Л. Миллер, Д. Д. Ван-Хуз. – М.: ИНФРА-М, 2000. – С. 715-716.

2. Про затвердження плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності (із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням КМУ № 70-р від 27.01.2016). Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 357-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/357-2015-%D1%80>

3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 № 909-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>

4. Михальчишин Н.Л., Хім М.К. Професійний і особистісний розвиток (професіоналізм) державних службовців як конкурентна перевага держави в умовах глобалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bses.in.ua/journals/2017/24_2017/40.pdf

5. АМУ погодила проект змін до Положення про спецобов'язки постачальника природного газу та Порядку розподілу коштів на спецрахунках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.auc.org.ua/novyna/amu-pogodyla-proekt-zmin-do-polozhennya-pro-specobov-yazky-postachalnyka-pryrodnogo-gazu-ta>

САДОВА У.Я., ДІДУХ Н.М., АРТЕРЧУК Б.О.
Національний університет «Львівська політехніка»

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА, АНАЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ У УМОВАХ ВИКЛИКІВ SARS-CoV-2 (COVID-19): ПРОБЛЕМИ СТАТИСТИКИ, ІНФОДЕМІЇ, ПОЛІТИКИ

Пандемія SARS-CoV-2 (COVID-19) – несподівана і важка сторінка в еволюції людського розвитку (ЛР) XXI століття [3]. Менш, ніж за півтора роки інфекція поширилася майже на 200 країн (Китай, провінція Ухань, 19.11.2019 р.). Хвороба, заразивши 125 млн осіб, забрала життя майже у 2,7 млн осіб [9,5]. Людські втрати, спричинені пандемією, уже нині співвимірні таким

величинам як загальна чисельність населення Словенії (2,010 млн осіб), Латвії (2,274 млн осіб), чи двох Естоній (1,324 млн осіб) [4]. Україна доповнює ковід-статистику своїми невтішними даними: станом на 18.03.2021 року від початку пандемії в країні інфіковано 1,5 млн осіб, померло – 29,3 осіб [2]. Нині медики усього світу працюють над актуальними питаннями етіології, патогенезу, клінічних виявів, принципів діагностики і лікування цієї інфекції, а також над появою нових штамів коронавірусу [10,1]. Водночас, проблеми носять не тільки медичний характер. На порядку дня постали питання світової економічної депресії, ризиків поглиблення рівня нерівності (між країнами, регіонами і навіть населеними пунктами), зростання бідності населення, соціальної вразливості тощо. У відповідь на пандемічні виклики активізувалися наукові дослідження проблемної ситуації ЛР у сфері соціальної економіки, аналітики та управління [7]. Цікаво, що економічні, соціальні, політичні наслідки, спричинені SARS-CoV-2 (COVID-19), вплинули на весь міждисциплінарний дискурс. Так, серед ключових тем дослідницького інтересу – вплив пандемії на ділову активність, на ринок праці, на стан особистої свободи людини (свободи вибору) тощо. В Україні ефективність таких наукових розвідок не є висока. Позначається відсутність якісної системи обліку та статистики усієї ковід-ситуації, нерозуміння важливості запуску у державі моніторингу міждержавної та міжрегіональної міграції активних носіїв вірус-інфекції (проблема глобального дефіциту тестів на COVID-19 не є оправданням), тощо.

В останній час привертають увагу дослідження у сфері місця і ролі цифрових технологій, покликаних зробити свій прорив у вирішенні проблем пандемії. Проте, слід пам'ятати про наступне. З одного боку, диджитал-економіка дає поштовх для появи видів зайнятості населення, з іншого – «притягує» розвиток нових стейкхолдерів ІТ-ринку, сумнівних медіа, де «процвітає» індустрія діяльності ботів з їх послугами фейкових новин тощо. В умовах гібридних воєн може ставати джерелом дестабілізації суспільних відносин у державі, засобом роздування паніки, страху, недовіри серед людей. Яскравим доказом деструктиву «результативності» таких практик є, для прикладу, явище інфодемії (недостовірної та неточної інформації щодо новітньої пандемії коронавірусу), яка в Україні стала реальною загрозою пошуку консенсусу між державою, бізнесом і громадянським суспільством, і про котру з реальним занепокоєнням говорять фахівці та експерти міжнародних організацій. Так, результати спеціального дослідження на замовлення Програми розвитку ООН (ПРООН) та Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні показали, що лише за сім місяців 2020 року в українських онлайн ЗМІ, блогах, форумах, соціальних мережах та месенджерах було продіагностовано 30 млн повідомлень (дослідження проводилося в Україні з березня по листопад 2020 року з використанням платформи для моніторингу та аналітики соціальних мереж SemanticForce), з яких 250 тис. містили брехливі чутки дезінформаційного та маніпулятивного характеру, пов'язаних із COVID-19 [6,11].

В Україні пошук шляхів виходу із ситуації, яка склалася, є важливим завданням кожного свідомого громадянина. Свій внесок мають сказати й аналітики у сфері професійної зайнятості. Для прикладу, важливим аспектом досліджень є моделювання мереж ймовірних контактів носіїв вірусу та запуск механізмів обмеження ризиків поширення інфекції. Прикладом є Італія, у якій усі жахи коронавірусу SARS-CoV-2 були «апробовані» на європейському континенті вперше, і де організація робіт по протидії поширенню пандемії визначила кілька етапів (шоковий період, період селективний, період відновлення контролю за ситуацією). Нині державна політика протидії пандемії починає набувати доктринальних ознак (з чіткою логікою дій механізму реалізації заходів) [8].

В Україні варто скористатися цим досвідом. Йдеться як про ідею організації італійської статистики, так й про методи аналізу даних для вирішення проблемних питань. Адже відновлення економіки і господарського життя – це зміна ланцюгів поставок сировини і продукції в обхід «червоних зон» (маркетингова логістика), новий поділ праці й нова спеціалізація виробництва – це моделювання розвитку проблемних регіонів ЛР, які найбільше постраждали від пандемії (методи регіональної економіки і аналітики), добробут людей – це

новий соціальний захист і нова соціальна політика (методи соціальної економіки і політики) Тобто, треба розробити систему показників, котрі б характеризували окремі сторони поширення коронавірусу, запровадити систему регулярного моніторингу циркуляції природних вогнищ коронавірусу, і навіть з розумінням віднести до ідеї формування системи моніторингу усіх біологічних загроз ЛР.

Список використаних джерел:

1. Баздырев Е.Д. Коронавирусная инфекция – актуальная проблема XXI века. Комплексные проблемы сердечно-сосудистых заболеваний. 26.02.2021. URL: <https://www.nii-kpssz.com/jour/article/view/701>.
2. Кількість інфікованих від початку пандемії COVID-19 в Україні перевищила 1,5 млн людей, за добу зафіксовано 15 053 нові випадки. Інформаційне агентство "Інтерфакс-Україна". URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/731017.html>.
3. Кристев І. Пандемія коронавірусу означає "справжній початок 21 століття". URL: <https://www.dw.com/en/ivan-krastev-coronavirus-pandemic-marks-the-real-beginning-of-the-21st-century/a-56099475>.
4. Список країн за населенням. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/population/country-comparison>
5. У світі від коронавірусу одужали майже 69 млн людей. І словом, і ділом. 19 березня 2021 р. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/03/19/novyna/svit/sviti-koronavirusu-oduzhaly-majzhe-69-mln-lyudej>.
6. 'Infodemic' of COVID-19 disinformation bad for Ukrainians health, study for UN finds. / UNDP. Ukraine. - Posted on March 3, 2021. - URL: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/presscenter/pressreleases/2021/_infodemic_-of-covid-19-disinformation-bad-for-ukrainians-health.html
7. Clement A. Tisdell Economic, social and political. Economic Analysis and Policy. Vol. 68. Desemb. 2020, Pp.17–28. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7440080/>.
8. Coronavirus in Italia, i dati e la mappa. Lab 24. URL: <https://lab24.ilsole24ore.com/coronavirus/>.
9. Covid map: Coronavirus cases, deaths, vaccinations by country. By The Visual and Data Journalism Team. BBC News. URL: <https://www.bbc.com/news/world-51235105>.
10. Yamamoto V. et al. COVID-19: Review of a 21st Century Pandemic from Etiology to Neuropsychiatric Implications. 1 Jan. 2020. Pp. 459–504. URL: <https://content.iospress.com/articles/journal-of-alzheimers-disease/jad200831>.
11. Yuliia Samus, Nina Sorokopud. COVID-19 Disinfo Intelligence in Ukraine. Digital / Social Media. Public Opinion Survey. 2021. / SemanticForce-UNICEF-UNDP. Ukraine. Posted on March 3, 2021. URL: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/presscenter/pressreleases/2021/_infodemic_-of-covid-19-disinformation-bad-for-ukrainians-health.html

СИНИШИН Г.А., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л.
Національний університет «Львівська політехніка»

ІННОВАЦІЙНІСТЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

В теперішній час українське суспільство вимагає від публічного управління бути більш інноваційним, відповідати на сучасні запити громадян та виклики часу, незважаючи на обмежене фінансування, велику кількість складних суспільних, економічних та політичних проблем. Виникнення і розвиток інноваційного середовища в системі публічного управління стає реальним через вироблення концептуального бачення і стратегії формування нової якості публічного управління, ефективної системи державної служби, яка була б здатна розробляти і впроваджувати інновації з урахуванням наявних тенденцій та викликів. Інноваційність в системі публічного управління формується з врахуванням особливостей публічної сфери [1].

Щодо визначення «публічне управління», то на думку Г. Букерт, публічне управління не є якимось нейтральним, технічним процесом, натомість є діяльністю, яка тісно пов'язана з політикою, законом та громадським суспільством. Інші ж науковці вважають, що публічне управління є громадсько-мережевою моделлю управління суспільством через зменшення ролі держави та збільшення кількості зацікавлених сторін. Публічне управління деякі трактують як аполітичну структуру, пов'язану з державою, всіма гілками влади [2].

Щодо поняття «інновація», то воно є досить багатогранним і широко застосовуваним в економічній сфері та технічній галузі діяльності суспільства й практично не застосовується у сфері публічного управління. Інновації в публічному управлінні слід розглядати як нові форми та методи роботи органів публічної влади, нові управлінські технології, підходи та інструменти, які використовуються для розв'язання завдань, з одного боку, для вдосконалення самої системи публічного управління, а з іншого – для забезпечення суспільного розвитку. Об'єктом інноваційного розвитку публічного управління є як процес управління, так й інновації, які впроваджуються й використовуються на всіх рівнях публічної влади. Інноваціями в публічному управлінні можуть бути нові або трансформовані організаційні структури, фінансові, інформаційні, правові та інші механізми управління суспільним розвитком, підходи у взаємодії органів публічної влади з громадськістю і бізнесом. Сучасний стан системи публічного управління потребує переорієнтації на інноваційний тип, що дасть можливість усунути наявні негативні тенденції, такі як:

- недостатня керованість публічного управління;
- висока вартість публічного управління;
- дефіцит висококваліфікованих фахівців в органах публічної влади;
- обмежена можливість сучасної структури органів публічної влади забезпечувати економічний, соціальний та людський розвиток;
- низький рівень конкурентоспроможності країни, зокрема за показником якості державних інституцій, внутрішньої та зовнішньої безпеки;
- дефіцит інформації про діяльність органів публічної влади;
- бюрократичні перешкоди щодо впровадження інновацій у систему органів державної влади;
- низький рівень задоволеності громадян діяльністю публічних органів тощо[3].

Поєднання понять «публічне управління» та «інновації» відображається в терміні «інноваційне державне управління», що пов'язано з новими підходами та інструментами, які використовують органи державної влади. У світовій практиці в управлінні використовуються різні інноваційні інструменти, а саме: аутсорсинг (outsourcing) – передача організацією визначених функцій іншій компанії, що спеціалізується у відповідній сфері; бенчмаркінг (benchmarking) – використання найкращого досвіду; врядування (governance) – управління без уряду; електронне урядування (e-government), яке охоплює такі складові:

- «уряд – урядові» («government to government»);
- «уряд – громадянам» («government to citizens»);
- «уряд – бізнесу» («government to business»);
- збалансована система показників (Balanced Score Card, BSC);
- концепція «ощадливого управління» («lean management»);
- нове державне управління (new public management);
- «підприємницький уряд» («reinventing government»);
- реінжиніринг (reengineering);
- управління за цілями (management by objectives);
- управління за результатами (management by results);
- управління проектами (project management) та інші [1].

Деякі з інноваційних інструментів станом на 2021 рік починають впроваджуватись в систему публічного управління, наприклад, електронне урядування, що дає можливість усунути бар'єри в доступі суспільства до публічної сфери.

Інноваційний аспект в системі управління відображається у формуванні та реалізації потенціалу нового у відповідній системі, складовими якого є здатність системи державного управління приймати принципово нові, нетрадиційні управлінські рішення з позиції функціонально-технологічного підходу, та здатність системи державного управління підтримувати інновації, стимулювати їх упровадження в життя. Інноваційність в публічному управлінні можливо впроваджувати також завдяки розвитку техніки та технологій, що дає можливість отримувати публічному органу інформацію про чинні нормативно-правові акти, прогнози щодо макроекономічних явищ [4].

Таким чином, недостатньо лише впровадити нові системи управління, але потрібно створити такі умови, щоб інноваційність підтримувалась самою системою управління, сприймалась суспільством. Інноваційні системи комунікації публічної сфери та громадян мають враховувати здатність різних верств населення до використання інноваційних методів комунікацій. Інноваційність в управлінських підходах дасть можливість оптимізувати організаційні структури публічних органів, що матиме наслідком не лише зниження адміністративних витрат та утримання відповідного органу, але й дозволить пришвидшити прийняття публічних рішень, усунути перешкоди в обміні інформацією як в середині публічного органу, так і у взаємодії з іншими.

Список використаних джерел:

1. Федорчак О.В. Інноваційний механізм державного управління: підходи до формування / О.В. Федорчак // Ефективність державного управління, 2012. – Вип. 33. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=efdu_2012_33_19
2. Хачатурян Х.В. Інновації в державному управлінні: [монографія] / Х.В. Хачатурян. – К.: НАДУ, 2005 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monogr/300f3409-0970-484c-9eb8-23c681cdf5d7.pdf
3. Бакуменко В., Попов С. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління // ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ. збірник наукових праць. – 2015. – Вип. 43 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_43/fail/4.pdf
4. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011. – 692 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encycloped_vydanniy/Ofda71bf-77c5-434a-a274-8cfa410b90e6.pdf

СЕНІВ Л.А.

Національний Університет «Львівська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

Стратегічним напрямом інституційних перетворень в Україні є трансформація існуючої системи публічної влади, зокрема на регіональному рівні, з метою її наближення до стандартів європейських країн. Зазначені перетворення потребують відповідного інструментарію забезпечення сталого розвитку регіонів як основної мети сучасного регіонального управління. Тому, саме система регіонального управління стає стрижнем реалізації внутрішньої політики держави, сприяє здійсненню реформ на територіях, забезпечує надання якісних послуг населенню та формулює підґрунтя для інноваційного розвитку як окремих регіонів, так і країни

в цілому. Сама система регіонального управління потребує вдосконалення шляхом запровадження сучасних механізмів та інструментів у діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що сприятиме забезпеченню регіонального розвитку [1, с. 5].

Проблемами розвитку регіонів та особливостями державного управління регіональним розвитком займаються такі науковці, як Г.В. Атаманчук, В.Д. Бакуменко, С.О. Біла, В.М. Князєв, В.В. Мамонова, Р.Н. Нижник, С.Є. Саханенко та ін. Однак актуальними залишаються дослідження аналізу теоретичних підходів до особливостей державного управління регіональним розвитком та практичних положень щодо пошуку пріоритетів державного управління регіональним розвитком, використовуючи досвід розвинутих країн.

Серед основних шкіл, які досліджують проблеми регіонального розвитку варто виділити українську школу, що робить спробу поєднання комплексного підходу англо-американської школи та європейської традиційної регіоналістики. Українська школа впроваджує державно-управлінські підходи обох вище названих шкіл та використовує їх найкращі здобутки.

Особливостями української школи регіонального розвитку є проведення досліджень розвитку та розміщення продуктивних сил регіонів, їх географічне розташування та природно-кліматичні умови, забезпечення сировиною та корисними копалинами. Такий підхід дозволяє вирішити проблему нерівномірності розвитку та диференціації регіонів шляхом впровадження науково-виваженої державної регіональної політики, скорегованої за допомогою збалансованих заходів регіонального управління [2, с.22].

Метою державної регіональної політики є створення умов для збалансованого розвитку регіонів; інтеграції регіонів у єдиному політичному, правовому, економічному, інформаційному, культурному просторі; ефективного використання потенціалу регіонів з урахуванням їхніх географічних, природних, історичних, економічних, екологічних, демографічних та інших особливостей, етнічних і культурних традицій; підвищення конкурентоспроможності регіонів. Досягнення такої мети можливе при впровадженні управлінського підходу українською школою регіонального розвитку, що передбачає ефективність державного управління на регіональному рівні.

Загалом, враховуючи досвід розвинутих країн щодо проведення ефективної регіональної політики та здобутки шкіл і теорій регіонального розвитку, в Україні варто впроваджувати стратегію сталого регіонального розвитку, яка базуватиметься на особливостях розвитку регіонів з використанням ефективного публічного управління.

Список використаних джерел:

1. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 512 с.
2. Войтик О. Особливості державного управління регіональним розвитком: теоретичні аспекти. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2017/2017_01\(32\)/5.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2017/2017_01(32)/5.pdf) (дата звернення 14.03.2021)

СКОРИК Г.І., БАРИНОВ В.В.

Національний Університет «Львівська політехніка»

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПРИ ПЕРЕТИНІ КОРДОНУ

Географічне розміщення України створює велику небезпеку для надходження на територію контрафактної продукції. У зв'язку з цим мають місце зловживання з боку правовласників щодо неефективного використання своїх прав стосовно забезпечення захисту інтересів у сфері інтелектуальної власності.

Найпоширенішим зловживанням є «патентний тролінг». Це поняття з'явилося у США і українські фірми вміло використовують це у своїй роботі. Законодавство України передбачає,

що для отримання патенту потрібна лише правильно складена заява та оплата всіх передбачених законодавством зборів. Перевірка новизни винаходу є формальною, в жодний спосіб не перевіряється навіть дизайн і відомість технічного рішення, та відповідальність за це повинні нести заявники. Все це є зловживанням механізмами охорони прав на інтелектуальний продукт та призводить до виникнення недобросовісної конкуренції. Ця проблема не є локалізованою тільки в Україні, а спостерігається у багатьох країнах.

Отже, патентний тролінг значить, що особа, яка не має жодного відношення до розробки, створення та виробництва продукту, отримує патент на цей товар, після чого вимагає винагороду за його використання третіми особами, так зване роялті. А після внесення інформації в Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності – перешкоджання ввезення/вивезення даного товару через митний кордон України. Тим самим недобросовісні правовласники перешкоджають роботі сумлінних імпортерів, оскільки, відповідно до законодавства України, зовнішній вигляд запатентованого виробу збігається із суттєвими ознаками товару, що переміщується через митний кордон[1].

Відповідно до статистичних даних, найбільшої шкоди зазнає малий і середній бізнес, тому що в судових процесах з «патентними троями» вони переважно програють і зазнають збитків. У зв'язку з цим маленькі компанії обмежують інвестиції в інновації, у результаті знижуючи технологічний розвиток країни в цілому.

Для того, щоб ситуація змінилася потрібно вносити зміни в законодавство, держава має забезпечити відповідальність недобросовісних заявників (правовласників). Інакше це призведе до того, що виробники зі світовим іменем не зможуть імпортувати свою продукцію в Україну. Отже, потрібно підвищити відповідальність за вчинення недобросовісних дій щодо захисту прав інтелектуальної власності.

30 червня набули чинності накази Міністерства фінансів України № 281 «Про затвердження Порядку застосування заходів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності та взаємодії митних органів з правовласниками, декларантами та іншими заінтересованими особами та Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України» та № 282 «Про внесення змін до Порядку реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону», головним завданням яких є вдосконалення захисту прав інтелектуальної власності на митниці [2].

Список використаної літератури:

1. Шишка Р. Б. Протидія патентному тролінгу в Україні. – Часопис цивілістики. Випуск 23. Електронний ресурс - <https://core.ac.uk/download/pdf/156902828.pdf>
2. Захист інтелектуальної власності на митниці, 17.08.20.- <https://traya.com.ua/statti/intelektualna-vlasnist/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-na-mitnici/>

СОРОКІНА М.К., ЛАДОНЬКО Л.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Кожен житель села чи міста має право користуватися сучасною медициною та освітою, отримувати якісні послуги тощо, але це можливо за умов, коли люди, відповідальні за надання цих послуг, знаходяться поруч і безпорадно, люди можуть вплинути на якість цих послуг. Очевидно, що розвиток громад – процес, що не відбувається сам по собі, його хтось повинен здійснювати, повинен бути суб'єкт, який керує цим розвитком. Завдяки управлінню розвитком громади можливо краще зрозуміти цілі, конкурентні переваги та небезпеки й загрози, які можуть чекати їх розвитку, а також сприяти ефективному та економічному використанню

власних та зовнішніх ресурсів: фінансів, інфраструктури, людських ресурсів – провадити контроль за його використанням.

Однією з найважливіших та найуспішніших реформ, проведених в Україні за останні роки, є реформа децентралізації. У 2015 році в цьому напрямку був здійснений справжній прорив - утворено 159 об'єднаних територіальних громад. Процес утворення об'єднаних територіальних громад охопив усю країну, на місцевих виборах обрані депутати, сільські, селищні, міські голови, проведена децентралізація фінансів. Розвиток територіальних громад - це довготривалий процес якісних змін, результатом якого є поліпшення якості життя населення регіону.

Згідно зі статистичними даними Міністерства розвитку громад та територій України, за 2015 – 2020 рр. утворилося 1479 територіальних громад. У 86 територіальних громадах, утворених останнім часом, перші вибори відбулися 22 грудня 2019 р., 43 ОТГ мають адміністративні центри в містах обласного значення. За новою системою адміністративно-територіального устрою субрегіонального рівня у 2020 році було утворено 136 нових районів, 119 районні ради та 119 районних державних адміністрацій [1, с. 6].

Наступним кроком реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади є побудова спроможних та ефективних територіальних громад, як зрозумілої і зручної для мешканців системи управління територією. Важливим кроком та цьому етапі є розробка чіткої стратегії розвитку територіальної громади.

Стратегічне управління - визнаний елемент регіональних систем управління та регулювання у всьому світі, який може створити умови для довгострокового розвитку та приймати поточні рішення на основі стратегічних цілей. Під загальним впливом усього комплексу управлінських рішень та здійснення поетапних дій, що виконуються різними цільовими групами та особами, реалізація стратегії стає можливою. Залучення різних суб'єктів місцевого розвитку до процесу стратегічного планування структурує і організовує територіальну громаду. Обговорюючи загальні проблеми та шукаючи рішення, люди та організації починають краще розуміти одне одного. Їхні інтереси можна порівняти та узгодити з інтересами інших груп та всієї місцевої громади. Тому на основі визнання спільних інтересів, нових інтересів та можливостей для людей консолідується активна частина територіальної громади [2, с. 55].

У багатьох випадках участь громадян у стратегічному плануванні стала ефективним способом пошуку та використання інших місцевих ресурсів. Водночас самі мешканці також є важливою частиною місцевих ресурсів.

Крім того, участь людей усіх етнічних груп у стратегії розвитку є реальним кроком для подолання недовіри людей до "спільних справ", взаємної недовіри, відсутності конкретних уявлень про власне майбутнє та небажання діяти разом. Подолання цього є важливим внеском у посилення гуманістичного потенціалу місцевих громад.

Зазвичай у місцевій громаді є високоякісні експерти. Якщо експерти громади покращать життя громади, вони погоджуються допомогти місцевій владі. Багато ідей, висловлених людьми з різною освітою, досвідом, вміннями та навичками, можуть сприяти підвищенню творчості. Коли люди працюють разом як команда — шанси розв'язувати проблеми зростають. Багато методів участі громадян дозволяють місцевим органам влади отримувати більше ресурсів та ефективніше використовувати наявні ресурси.

Але в області планування місцевого розвитку є й достатньо перешкод для залучення громадськості до процесу прийняття рішень, а саме [3, с. 91]:

- державні службовці неохоче залучають громадян до процесу прийняття рішень;
- низька спроможність місцевої влади фінансувати проекти розвитку громади;
- громадські слухання, консультативні комітети та збори громадян можуть обернутися нескінченними дебатами та суперечками.

Однак дані перешкоди, зазвичай, компенсуються значними перевагами від участі громадян у процесі прийняття рішень [4]:

- згуртовує жителів громади та формує усвідомлення кожного члена громади про власну причетність до вирішення питань місцевого значення;
- забезпечує стійкість розробленої Стратегії розвитку громади: навіть при зміні місцевої влади громадяни не дозволять ігнорувати поставлені стратегічні цілі;
- сприяє залученню додаткових місцевих ресурсів, як людських, так і фінансових, для досягнення цілей, задекларованих у Стратегії розвитку.

Отже, залежно від різних факторів, що виникають у житті суспільства та громади, таких як: освіта, культурне середовище, політичні умови, традицій - можуть виникати інші ризики та перешкоди. Однак громадяни мають право брати участь у місцевій автономії, обговорювати важливі питання територіального розвитку та завдання уряду -забезпечити це право.

Список використаної літератури:

1. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування: станом на 10 листопада 2019 р. / Міністерство розвитку громад та територій України. Київ, 2019. 31 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/494/10.11.2019.pdf>.

2. Станом на 12 липня 2020 р. URL: https://decentralization.gov.ua/newrayons?area_id=&sort_by_otg_count=&sort_by_square=&sort_by_population

3. Управління Берданова О. В., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Колтун В. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі: навч. посіб. / [О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, В. С. Колтун, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 129 с.

4. Странніков А. Що має знати депутат місцевої ради: Книга 2. / А. Странніков, Л. Грицак, О. Солонтай, І. Лукомська. – Київ: Інститут Політичної Освіти, 2006. – 114 с.

5. Стратегія — основа становлення та розвитку ОТГ, Бриль Марина, Місцеве самоврядування травень 2018/№5 URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2018/may/issue-5/article-36538.html>

6. Що таке децентралізація? – сайт . URL: <https://decentralization.gov.ua/about>

7. Архипенко І.М. Стратегічне управління розвитком об'єднаних територіальних громад. Публічне адміністрування: теорія та практика, 2019, вип. 2(22) – УДК 352.071:005.21(477). URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2019-02\(22\)/21.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2019-02(22)/21.pdf)

СТАНЬКОВСЬКА І. М., ШИПТУР О. В.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

АНАЛІЗ СКЛАДОВИХ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПАТ «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКГАЗ»

Діяльність ПАТ «Івано-Франківськгаз» забезпечує потужний колектив - понад 2 300 співробітників, сформований представниками різних поколінь, які успішно взаємодіють та щодня у цілодобовому режимі дбають про безпеку та комфорт споживачів газу Івано-Франківської області.

Управління персоналом «Івано-Франківськгаз» в функціональному відношенні включає ряд найважливіших елементів, схематично відображених на рисунку 1.

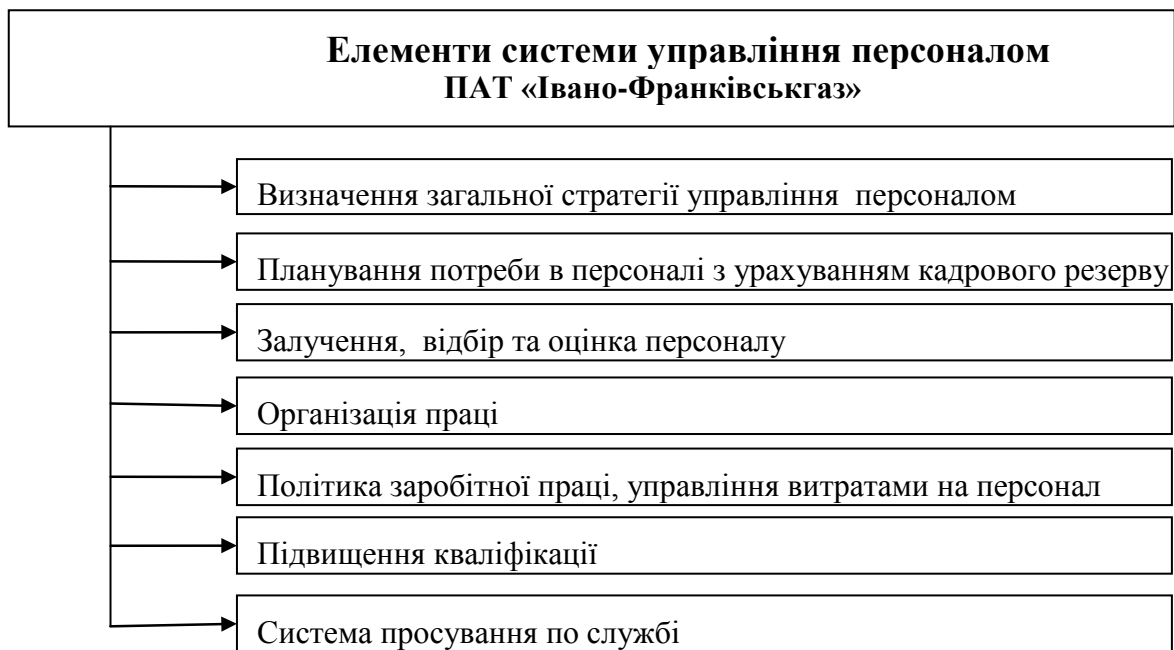

Рис. 1. Елементи управління персоналом ПАТ «Івано-Франківськгаз»

Основною стратегією управління персоналом «Івано-Франківськгаз» є залучення висококваліфікованих працівників, постійне підвищення їх професійної майстерності та створення привабливих умов праці для забезпечення конкурентоспроможності, стабільності та надійності підприємства.

У процесі управління персоналом на «Івано-Франківськгаз» використовують такі методи:

1. Адміністративні - на підприємстві застосовують дисциплінарну відповідальність і стягнення, посадові інструкції, статут і організаційну структуру, накази, розпорядження, вказівки, інструкції.

2. Економічні - представлені системою нарахування заробітної плати, системою преміювання, матеріальною допомогою, матеріальними пільгами.

3. Соціально-психологічні - використовуються переконання, похвала, осуд, примус, спонукання.

Оскільки «Івано-Франківськгаз» позиціонує себе як підприємство з високим рівнем соціальної відповідальності то серед основних мотиваційних засобів можна виокремити додаткові заохочення, допомогу, пільги, зокрема: підтримка молодих спеціалістів; додаткова оплачувана відпустка; новорічні подарунки дітям працівників; матеріальна допомога; забезпечення спецодягом, інструментом; компенсація спецхарчування та проїзду; здійснення робіт з газифікації помешкань на пільгових умовах.

У процесі управління на підприємстві використовуються такі основні види документів: постанови, накази, розпорядження, вказівки, статuti, положення, інструкції, рішення, акти, приписи, протоколи, листи, доповіді, висновків, стенограми, протоколи, зведення, плани.

Варто відмітити, що підприємство звертає особливу увагу на процес відбору кадрів, який складається з таких етапів.

1. Відбір за резюме або анкетними даними.

2. Телефонна співбесіда з працівником управління з персоналу: уточнюється основна інформація та очікування кандидата, щоб визначити, про яку поточну або перспективну вакансію може йти мова далі.

3. Персональні зустрічі з працівниками ПАТ «Івано-Франківськгаз»: з майбутнім безпосереднім керівником, з працівником управління з персоналу. Формат та послідовність інтерв'ю може відрізнятись в залежності від вакансії.

4. Можливо, кандидату запропонують додаткові зустрічі (з керівником підрозділу, наряду або підприємства, тощо).

5. Паралельно триває перевірка документів, які надав кандидат. Також через рекомендації та відкриті джерела, перевіряють найважливішу об'єктивну інформацію з попередніх місць роботи.

6. За телефоном або особисто, компанія повідомляє успішного кандидата про свою пропозицію – після чого взаємні домовленості будуть зафіксовані в заяві та інших документах.

7. Оформлення на роботу.

Структура оплати праці персоналу за категоріями представлена на рис. 2.:

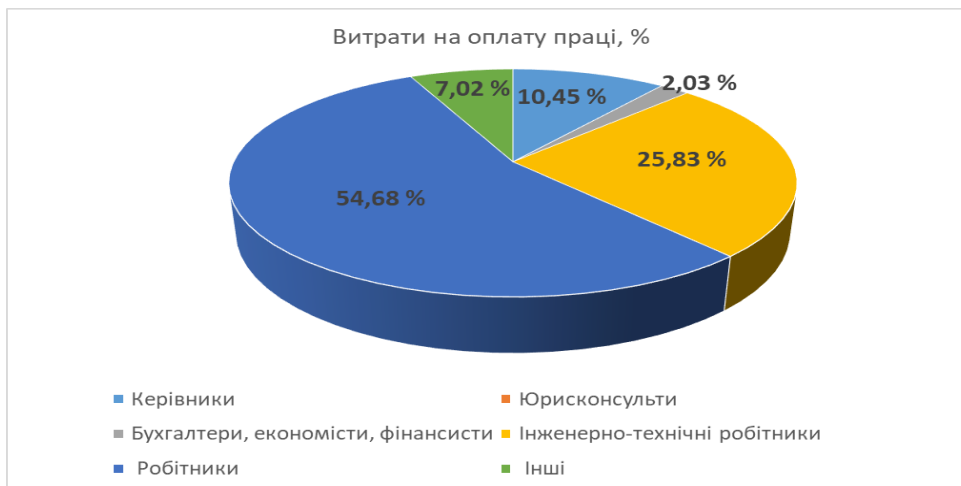

Рис. 2. Структура витрат на оплату праці персоналу ПАТ «Івано – Франківськгаз» за категоріями

Найбільшу частку у витратах на оплату праці займають робітники – 54,68%, на другому місці інженерно-технічні працівники. Саме для цих груп працівників найбільш важливо проводити професійне навчання.

Професійне навчання кадрів Товариства спрямоване на підвищення якості професійного складу працівників і носить безперервний характер і має на меті поступове розширення та поглиблення знань, умінь та навичок відповідно до вимог виробництва. Процедурою організації професійного навчання займається відділ кадрів. На підприємстві створено Інноваційний центр навчання та розвитку, де співробітники можуть практично опанувати сучасне устаткування та підвищити свої кваліфікаційні здібності.

Отже, в загальному можна побачити, що на ПАТ «Івано-Франківськгаз» добре організована система управління персоналу.

Товариство визначає одним із пріоритетів розвиток персоналу і робить все можливе для стимулювання не тільки професійної діяльності, а й особистісного розвитку працівників.

СТЕПАНОВА А.В, СИТА Є.М.

Одеський національний політехнічний університет

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Перші українські політичні партії виникли наприкінці XIX — на початку XX ст. як у Наддніпрянській Україні, що перебувала на той час у складі Російської імперії, так і на сучасному заході України, що тоді входила у склад Австрійської імперії. Як відомо з історії, першою політичною партією України стала РУРП (Русько-українська радикальна партія), яка утворилася у Галичині, після неї утворювалися політичні партії різноманітних напрямків: революційні, народні, демократичні тощо.

У період існування Української Народної Республіки, що була проголошена III-ім Універсалом у 1917 році, партійний сектор країни значно збільшився у розмірах. Центральна Рада УНР прийняла навіть закон про здійснення процесу виборів до Установчих зборів, але у дійсності вони так і не відбулися через війну з тогочасною Радянською Росією.

Коли у 20-их роках XX ст. у Наддніпрянській Україні утвердилася радянська влада, на зміну багатопартійності прийшла однопартійність, яка була притаманна тоталітарній радянській країні. Ситуація на заході сучасної України була протилежною: у цей же період у Буковині, Закарпатті та Галичині існувало понад 100 політичних партій різноманітних напрямків.

Початок формування української партійної системи розпочався знов лише наприкінці 80-их років, цьому періоду були притаманні наступні ознаки:

- політичні об'єднання (які на той час ще не були партіями) мали структуру неформальних груп і поступово крокували до суспільного масового руху;

- гасла поступово змінювалися з перебудовних на гасла про набуття Україною незалежності;

- способи і методи здобуття цілей стали значно наполегливішими, від небагатоосібних зборів еволюціонували до масових мітингів та перешкоджень діючій владі;

- номенклатура радянської держави усіма засобами намагалася зберегти свій вплив та утримати монополію на державну владу, гальмуючи розвиток політичних об'єднань.

Цей період в історії України не є багатопартійним, але саме він поклав основу для формування української партійної системи. Умовно його можна назвати протопартійним періодом, який тривав до 90-их років XX століття. Вже з 1991 року в Україні почалася відкрита трансформація однопартійної системи в плюралістичну.

Перший етап формування української партійної системи розпочався наприкінці 1990-ого року та отримав назву початкової багатопартійності. До його ознак можна віднести наступні:

- у 1990 році були скасовані 6 і 7 статті Конституції СРСР, які на законодавчому рівні закріплювали однопартійність, вперше було офіційно оформлено багатопартійну систему;

- з самого проголошення незалежності сформувалися різноманітні політичні сили, які представляли інтереси різних соціальних груп;

- новостворені політичні партії були невеликими та не могли задовольнити потреби населення, а також не мали жодного впливу на державну політику;

- через відсутність досвіду партійні структури не мали змоги стати суб'єктами державної системи.

II етап формування партійної системи в Україні тривав з 1993 по 1998 рік. Саме тоді відбулися перші вибори до парламенту за новою мажоритано-пропорційною системою. Цей період прийнято називати етапом атомізованої багатопартійності.

До рис цього періоду можна віднести:

- через різноманітні економічні та соціальні проблеми, що хазяїнували на території України у цей період історії, почалося поступове оформлення політичних партій та стрімке зростання їх кількості;

- партії досі не мали впливу на громадян, аби в них з'явилася можливість сформувати більшість у парламенті та місцевого органах врядування.

III етап тривав з 1998 по 2006 рік та став періодом остаточного формування багатопартійної системи, або, як ще її називають — плюралізму.

До головних ознак цього етапу належать:

- остаточне формування опозиції у парламенті, а також його політичного центру;

- поява політичних партій, які вперше поставили під сумнів існуючі державні порядки та закони;

- зростання кількості політичних груп та утворення їхніх регіональних структур;

- стрімке зростання впливу політичних діячів та партій завдяки виборам, що були проведені на партійній основі;

— зменшення у парламенті політичних партій.

Початок IV етапу датується 2006 роком, а саме він розпочався після проведення виборів за партійною системою. На території України розгорнулася політична передвиборна боротьба між партіями, які усіма силами і засобами намагалися заохочити як можна більше населення задля своєї підтримки.

Якщо б у 2006 році КПУ намагалися увійти до складу парламенту зі своїми незмінними переконаннями, вона б не мала змоги потрапити до нього. Кількість її прибічників на цей час значно зменшилася, а це перш за все свідчить про прискорення процесу декомунізації, що тривав в Україні. На цих виборах жодна з партій комуністичного напрямку не потрапила до Верховної Ради.

До цього часу політичні партії України були лише формальними у парламентській структурі, і лише у 2006 році вони здобули можливість здійснювати функції, які наразі притаманні сучасним партіям.

Саме в цей період відбулося зменшення кількості політичних партій шляхом їх об'єднання (тобто поглинання дрібних партій більш впливовішими) або ліквідації невідтримуваних населенням партій. Через це значно збільшилася кількість великих партій, які здобули ще більше впливу.

Підводячи підсумок, можна стверджувати, що партійна система України вже під час своєї незалежності пройшла важкий та тривалий за часом шлях від нестійкого плюралізму до системи поляризованої багатопартійності.

Список використаних джерел:

1. Вегеш М. М. Структура та функції політичної системи / М. М. Вегеш // Політологія. – роз. 2.1.2. – 2008. – с.384.
2. Вегеш М. М. Етапи становлення та розвитку партійної системи України / М. М. Вегеш // Політологія. – роз. 2.5.4. – 2008.

СТЕПУРА Т.М., КОРИЦЬКА О.І., ДЕМКОВИЧ Р.О.
Національний університет «Львівська політехніка»

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Якщо еволюцію людського розвитку розглядати у форматі життя поколінь, то ми «10000 поколінь займаємося збиральництвом, 160 – знаємо писемність, 30 – друкуємо, 3 – маємо телефон, комп'ютер, 1 – зі смартфоном у руках» [1]. На зміну індустріальній економіці, яку характеризували науково-технічні відкриття та масштабність виробництва із максимальним залученням техніки і технологій, домінуючою стає економіка змін, заснована на знаннях і швидкості їх застосування.

Державне управління диджиталізацією в Україні стартувало у 2014 році зі створення Державного агентства з питань електронного урядування, який був головним органом, відповідальним за розробку та реалізацію політики у сфері створення цифрового Уряду та інформаційного суспільства. З того часу нормативне поле формування цифрової економіки досить швидко розвивається. У 2019 році Постановою Кабінету Міністрів України (КМУ) від 01 вересня 2019 року № 829 [2] агентство реорганізовано на Міністерство цифрової трансформації (Мінцифри).

Швидкі темпи розвитку урядових ініціатив щодо державного управління диджиталізацією мають практичне вираження. За інформацією Мінцифри [3] на 36 позицій Україна піднялася в рейтингу Індексу електронної участі ООН (E-Government Development Index) (з 82-ї позиції у 2018 р. на 46-ту в 2019 р.). У той час як за Глобальним індексом інновацій (The Global

Innovation Index) ситуація нестабільна: +7 позицій у 2018 р. (43 місце) та -2 позиції у 2019 р. (45 місце) [4]. За індексом розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ICT Development Index) Україна за 15 років опустилася на 20 позицій в рейтингу (з 59 місця у 2002 р. до 79 – у 2017 р.) [5].

Виявлення нових викликів та пріоритетів розвитку людського потенціалу в диджитал-середовищі пропонуємо розглядати у сфері освіти та праці. Під впливом диджиталізації та інноваційної активності ринок праці швидше розвивається, аніж сфера освіти в Україні. Для порівняння: час здобуття профільної середньої освіти – 11-12 років навчання; для здобуття вищої освіти бакалавром – 3-4 роки, магістром – 1,5-2 роки; нормативний строк підготовки доктора філософії становить 4 роки. Час, потрібний для запуску стартапу – 20-27 місяців (включаючи відкриття, перевірку, ефективність, масштабованість проекту) [6]; кількість днів для створення бізнесу в Україні – 6,5 днів, для реєстрації власності – 15 днів [7]; середня тривалість пошуку роботи випускника ЗВО Львівщини (у 2020 році) – 8,3 тижні [8].

Технології з'являються та змінюють одна одну дуже швидко. І на ринку праці ці зміни проявляються через декілька місяців чи років. Серед таких тенденцій:

1) Автоматизація та роботизація робочих місць, що змінює структуру ринку праці і несе швидше ризики, ніж можливості, особливо для молодих людей без досвіду; Кількість робототехніки, яку вводять в експлуатацію з кожним роком зростає. За даними Світового Банку [9] до 2019 року у виробництво мало бути залучено 1,4 млн. нових промислових роботів. У перерахунку на 1 робітника, найбільше роботів використовують Німеччина, Корея та Сінгапур. При цьому, у цих країнах рівень зайнятості залишається високим. Хоча на практиці молоді фахівці виявилися більш вразливими до втрати роботи через автоматизацію. Наприклад, у Німеччині застосування роботів не призвело до значного впливу на зайнятість, але показники працевлаштування молодих фахівців без досвіду роботи зменшилися [10]. Наслідки автоматизації для країн можуть бути різними. Тобто, для країн із високою питомою вагою молодого населення загрози на ринку праці є вищими. За даними Світового Банку, для України питома вага робочих місць, які будуть в майбутньому автоматизовані коливається від 5 до 40% [9] (вважається, що робоче місце знаходиться в зоні ризику, якщо ймовірність його автоматизації перевищує 70%). Такі розбіжності в обчисленнях вказують на значну складність достовірного виявлення ризиків автоматизації і появи нових безробітних на ринку праці, яких замінили технологіями.

2) Зміна умов праці та форм зайнятості – урізноманітнює та флексибілізує ринок праці, розширює його резерви, однак вимагає гнучкості і від працівника, зміни типу і способу мислення, трудової поведінки (Україна посідає перше місце в «ІТ-фрілансі»). Розширення доступу до цифрової інфраструктури (ноутбуків, планшетів, смартфонів) створює сприятливе середовище для розвитку економіки «на вимогу» (коли товари та послуги створюються під індивідуальне замовлення, з отриманням доступу до них за бажанням клієнта), удосконалюючись у різних видах діяльності: починаючи від простих операцій з доставки товарів та послуг, куплених через Інтернет, замовлення таксі до більш інтелектуальних – аудиту та бухгалтерського обліку, виготовлення музичних інструментів, видавничої справи, репетиторства.

3) Поява нових професій, яка призведе до поглиблення вертикального і горизонтального неспівпадіння по навиках, водночас до зростання зайнятості низькокваліфікованої робочої сили (у 2020 р. в Україні було офіційно визнано 76 нових професій, таких як дизайнер вбудованих систем, консультант із «зелених» інформаційних та комунікаційних технологій, менеджер з соціальних мереж, технічний інженер з питань телекомунікацій, архітектор системи знань, аналітик клієнтського досвіду, антикризовий аналітик тощо).

4) Необхідність нових компетенцій та здібностей, а також нова вимога до працівників – цифрова грамотність. Особливістю та викликом цифрової економіки є крос-галузева спеціалізація та мультимовність. Не достатньо бути високопрофесійним економістом, інженером, ІТ-спеціалістом чи психологом. Для ефективного виконання поставлених завдань

необхідно мати набір навичок і знань із різних спеціальностей, адже на ринку з'явилося багато нових професій, для яких потрібно бути універсальним, а не вузькопрофільним спеціалістом. До прикладу, економіст із додатковими знаннями програмних продуктів для взаємовідносин з клієнтами на підприємстві типу Microsoft Dynamics 365, Creatio зможе працювати економістом-консультантом, технічним консультантом Microsoft Dynamics 365, технічним консультантом Creatio, менеджером для роботи з клієнтами, розробником відповідного програмного забезпечення, претендувати на позиції junior, middle, senior, team lead, project manager, architect.

Отже, новітнє і динамічне явище диджиталізації трудової, щоденної, економічної діяльності докорінно їх змінює, створюючи одночасно і загрози, і можливості для розвитку ЛП, до яких інститути часто не готові. Останні дві тенденції – це виклики для сфери освіти, а суттєвою проблемою є низька передбачуваність розвитку цілком нової цифрової реальності.

Список використаних джерел

1. Digital Transformation of Ukraine 2020: інфографічний довідник. Міністерство цифрової трансформації України. Business Views. Top Lead. URL: <https://businessviews.com.ua/digital-transformation-2020>.
2. Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2019 року № 829. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/829-2019-%D0%BF#Text>.
3. Мінцифри: Україна піднялася на 29 позицій у рейтингу індексу електронної участі ООН. Міністерство цифрової трансформації. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifri-ukrayina-pidnyalasya-na-29-rozicij-u-rejtingu-indeksu-elektronnoyi-uchasti-onn>.
4. Україна в міжнародних рейтингах. E-UKRAINE. Портал розвитку ІКТ та е-урядування. URL: <https://eukraine.org.ua/ua/news/ukrayina-v-mizhnarodnih-rejtingah>.
5. The ICT Development Index (IDI): conceptual framework and methodology. ITU. URL: <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/publications/mis/methodology.aspx>.
6. The Future of Jobs Report 2018. Insight Report. World Economic Forum. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf.
7. Doing Business. Economy Profile Ukraine. 2020. Comparing Business Regulation in 180 Economies. URL: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/u/ukraine/UKR.pdf>.
8. Моніторинг реалізації інтелектуального потенціалу випускників ВНЗ і ПТНЗ прикордонного регіону: соціальне партнерство, державне і регіональне замовлення. IntellectLviv. URL: <https://intellectlviv.com/>.
9. World Development Report 2019. The Changing Nature Of Work. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2019/>.
10. Dauth Wolf, Sebastian Findeisen, Jens Südekum, Nicole Wößner. 2017. «German Robots: The Impact of Industrial Robots on Workers.» IAB Discussion Paper 30/2017. Institute for Employment Research, Nuremberg, Germany.

СУВАЛА А.С., МИХАЛЬЧИШИН Н.Л.
Національний університет «Львівська політехніка»

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Коли мова йде про ефективне функціонування держави, її інституцій, а також вирішення певних стратегічних завдань, враховуючи діяльність як внутрішнього, так і зовнішнього конкурентного середовища аби якнайкраще використовувати наявні і в той же час обмежені ресурси , щоб досягти пріоритетних цілей – все це чітко окреслює публічне управління. Саме слово «публічний» розглядається, як суспільний, народний, тобто держава повинна разом із громадськістю працювати над спільними проблемами, аби їх вирішувати з користю для всіх.

Підтвердженням такого тлумачення є Конституція України, в якій зазначено: «народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування». А отже, публічна влада – це влада, джерелом якої є народ. Відповідно публічні рішення мають прийматись в інтересах народу. Це вимагає різноманітності суб'єктів публічної політики, до яких належать не тільки традиційні політичні інституції, але й транснаціональні корпорації, ЗМІ, фінансові та страхові фонди тощо.

Публічна сфера і громадянське суспільство безперечно взаємопов'язані, адже кожен поєднує приватні інтереси з публічними, а суспільство отримує захист від авторитарних спрямувань. В Україні реалізується динамічна модель взаємодії держави та громадянського суспільства, що має високий потенціал для ефективного громадянського діалогу. Модель «Good Governance» передбачає, що публічне управління будується на засадах поділу влади, реалізації народовладдя, виборності й змінюваності вищих посадових осіб, підзвітності суспільству інститутів виконавчої влади, політичного плюралізму.

Сталий розвиток – це процес росту, який відповідає сучасним потребам. Для досягнення сталого розвитку надзвичайно важливо, щоб гармонізували три основні елементи: економічне зростання, соціальна інтеграція та охорона навколишнього середовища. Ці елементи взаємопов'язані, і всі вони мають вирішальне значення для добробуту як окремо людей, так і для суспільства. До найважливіших цілей сталого розвитку України відносяться:

- подолання бідності, голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства;
- забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці;
- забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
- забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат;
- забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх;
- сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх;
- забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;
- забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва;

Залучаючи людей до вирішення проблем, реалізації нових проектів держава демонструє демократичний характер управління, що дасть можливість подолати бідність серед населення, покращити рівень життя, оскільки вирішуватимуться першочергові проблеми суспільства. Це в свою чергу призведе до покращення економіки України та її сталого розвитку.

Отже, удосконалення публічного управління є правильним рішенням держави і покликано служити соціальному добробуту суспільства і кожної конкретної людини. Налагодження комунікацій між суспільством та публічною сферою покращує можливості участі громадян у розробці та прийнятті політичних рішень, а відтак – у забезпеченні сталого розвитку, з врахуванням найважливіших цілей.

ТАРАЄВСЬКА Л.С., ВЕРХОЛЯК Х.В.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ГАЗОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Комунікації відіграють важливу роль у маркетингових стратегіях компаній, саме вони формують і розвивають відносини та зв'язок підприємств із їхніми цільовими аудиторіями. Від того, яким чином компанії доносять інформацію до громадськості і яку саме інформацію вони

вважають пріоритетною, залежить наскільки високим буде рівень довіри та прихильності споживачів, надійність і тривалість роботи із партнерами, повага і неупередженість журналістів. Специфіка комунікаційної політики залежить від особливостей ринку, на якому працює компанія. На газотранспортних підприємствах комунікації починаються із дослідження ринку та специфіки соціально-політичного життя країни. Найважливішим інструментом збереження та засобом зміцнення ринкових позицій підприємства є здійснення ним ефективної комунікаційної політики, основним елементом якої є маркетингові комунікації, їх формування та розвиток.

В основі комунікаційної політики газових компаній, як і будь-яких інших компаній, закладено спілкування з цільовою аудиторією для укріплення позицій, які займає підприємство.

За результатами маркетингового дослідження, проведеного на теренах Львівської області, 12 % респондентів на ринку організацій-споживачів природного газу не дуже задоволені рівнем обслуговування працівниками газотранспортних підприємств, на ринку побутових абонентів цей показник становить 72 %. За результатами маркетингового дослідження ринку побутових споживачів газу переважна більшість опитаних (68 %) відвідує газову компанію двічі на рік, 23 % опитаних - раз на рік; 5% - раз на квартал, на 4%-респонденти, які відвідують газову компанію частіше ніж раз на квартал. Абоненти зазначають, що основними причинами відвідування є: отримання довідок на субсидії (споживачі для отримання субсидій найчастіше відвідують компанію два рази на рік, пенсіонери - раз на рік), перевірка нарахувань за спожитий газ (у середньому споживачі відвідують компанію двічі на рік), укладання угод на погашення боргу (під час відвідування компанії у разі його виникнення), отримання абонентських книжок (раз на рік), укладання угод на послуги з газопостачання (раз на рік), отримання пільг відповідними категоріями споживачів. 72 % опитаних респондентів не задоволені рівнем обслуговування працівниками газового підприємства. Причини незадоволення наступні: значні черги абонентів під час прийому працівниками газової компанії, відсутність ввічливого та коректного ставлення до споживачів газу, помилки під час нарахування плати за спожитий газ та оформлення довідок, погана інформованість споживачів газу про зміни цін на газ, запровадження чи скасування пільг у оплаті за обсяги спожитого газу, вихід з ладу приладів. Особливо абоненти незадоволені якістю природного газу, а саме такими його параметрами, як тиск та наявність домішок. Нерівномірна зміна тиску призводить до виходу з ладу приладів, що споживають газ та забруднення повітря. Також виявлено незадоволений попит на деякі нові види послуг. Як наслідок, дано рекомендації газовим компаніям з удосконалення товарного асортименту та покращання рівня обслуговування. Такою пропозицією є диференціації тарифів на послуги із транспортування природного газу. Саме це, на думку споживачів, сприяло б справедливості в оплаті послуг, економії та зручності.

Тому для удосконалення специфіки ведення комунікаційної політики, повинне бути прийняте рішення спрямоване на формування у цільовій аудиторії попиту на маркетингові заходи з боку газових підприємств, тобто використання коригуючих коефіцієнтів для диференціації тарифів, проведення заходів із зниження втрат газу та узгодження режимних характеристик його споживання.

Специфіка маркетингової комунікаційної політики представлена через зв'язок газотранспортних компаній із загальними а також спеціалізованими інститутами, формується для впливу на прийняття бажаних для компанії та суспільства законів і перетворення їх у життя.

Засобами комунікації є державне регулювання газової промисловості через управління ціновою політикою, доведення до газотранспортних компаній законодавчих та нормативних актів, положень, постанов, заяв, правил постачання газу різним категоріям споживачів. В свою чергу, газотранспортні підприємства здійснюють комунікації із зазначеними інститутами, подаючи їм відповідні звіти, документацію, звернення та листи. Найтиповішим засобом комунікації є проведення зборів акціонерів, а також листування, спільні проекти із залучення нового обладнання, проведення маркетингових досліджень для визначення рівня задоволення споживачів газовим обладнанням.

Актуальним для газотранспортних підприємств є звернення до широкої громадськості та налагодження сприятливої суспільної думки. Для цієї цільової аудиторії важливим є використання таких засобів впливу: друковані матеріали – це випуски фірмових журналів з історією створення та розвитку компанії, розвиток інноваційної діяльності, людиноцентричний підхід до працівників компанії і інші цікавинки з розвитку цієї галузі.

Специфічною особливістю є ще те, що спілкування із споживачами здійснюється шляхом щомісячного листування з абонентами, де підприємство повідомляє споживача про тариф і ціну транспортування за звітний період (місяць), а також обсяги запланованого споживання у поточному періоді разом із результатами споживання за аналогічні періоди в минулому році. Раз на рік проходить інформування про споживання за цілий рік із вказаними обсягами, тарифом, а також залишком на рахунку у споживача на наступний фінансовий рік.

Диференціація тарифу послужить дієвим засобом стимулювання як реалізації транспортних послуг, оплати транспортних послуг, так і узгодження графіків навантаження на газотранспортну мережу, а відтак і надійності газопостачання, що є дуже важливим для споживачів газу.

З огляду на викладене стає актуальним розгляд логістики як фактора підвищення конкурентоспроможності газотранспортних компаній, пошуку внутрішніх резервів, мінімізації сукупних витрат (завдяки досвіду, політиці економії, контролю за накладними витратами), залучитись допомогою інвесторів

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про обмеження монополізму і недопущення несумлінної конкуренції та підприємницької діяльності». Відомості Верхов. Ради України. 2019. № 21. С. 611– 619.
2. Закон України «Про рекламу». Проект затверд. Верховною Радою України у першому читанні 15.10.2017.
3. Петруня В. Ю. Маркетингове середовище підприємств: глобалізаційний вплив, виклики національному та регіональному регулюванню. Регіональна економіка. 2013. №3. С. 39- 45.
5. Дикий О.В. Специфіка комунікацій у маркетингових стратегіях іноземних компаній на ринку України. Особливості розвитку світового господарства та МЕН. 2016. №3. С. 183
6. Шандрівська О.Є. Маркетингові дослідження ринку побутових споживачів природного газу. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/37608/1/65_314-318.pdf

ТРЕВОГО О.І., КУЗОВКІН А.І.

Національний університет «Львівська політехніка»

КОНКУРЕНТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НА РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Ще у третьому кварталі 2020 року Національний Банк України у своєму регулярному «інфляційному звіті» зазначив у розділі «Загрози» - загальний світовий тренд на протекціонізм. «Коронакриза» змусила країни закритися, тож уряди почали шукати перспективи розвитку національних економік на внутрішньому ринку, а не на глобальному, як приписує глобалізація. Так одним із перших кроків новообраного президента США Джо Байдена стала підтримка локалізації, посилення політики «Купуй Американське», агресивний протекціонізм у чистому вигляді. Відтак, кошти із федерального бюджету тепер можна витратити на контракти виключно із американськими виробниками.

Та чомусь, питання підтримки вітчизняного виробника не є однозначним для українських законотворців та суспільства у цілому. Таким чином, держава не те, що не підтримує національних виробників, а й не створює рівних умов для конкуренції на вітчизняному ринку місцевим компаніям та відверто допомагає іноземним компаніям демпінгувати ціни на національному ринку. За умовами Асоціації з Європейським Союзом, Україна не може

обмежувати доступ виробників країн ЄС на український ринок. Хоча дана заборона не діє у зворотному порядку, так Європейський Союз «захищається» від нас різноманітними квотами та стандартами.

Ще з 2018 року український уряд разом із владою на місцях почали поступові програми з модернізації та оновлення міських парків електротранспорту та пасажирських міських автобусів. Мало хто сперечатиметься з твердженням, що це необхідні заходи, адже більшість муніципальних транспортних парків знаходяться у кричущому становищі. Також, збільшення об'єму державних закупівель стимулюють відновлення економіки та залучають нові інвестиції міжнародних інституцій. Більшість даних проєктів відбуваються саме за підтримки Європейського інвестиційного банку та інших подібних інституцій.

Та, на жаль, мусимо констатувати, що українські виробники громадського транспорту нерідко знаходяться у нерівних конкурентних умовах та зазнають відвертого демпінгу.

Як відомо, ще у 2018 році Україна вийшла із договору СНД, задекларувавши європейський вектор розвитку. Проте у нас все ще діє договір про зону вільної торгівлі з країнами СНД, який відверто загрожує економічному розвитку локальної економіки. Користуючись даними привілеями ось уже за результатами низки тендерів із закупівлі дванадцяти метрових низько підлогових автобусів компанія «МАЗ» перемагала український концерн «Електрон» лише за ціновим критерієм. Адже, згідно даного договору про зону вільної торгівлі між країнами СНД від 18.10.2011 року білоруські державні підприємства, здійснюючи комерційну діяльність на території України сплачують лише ПДВ у розмірі 20%, що і дозволяє відверто демпінгувати ціни на ринку.

Також, нерідко закупівлі транспорту відбуваються із застосуванням лізингового кредиту. Хочу звернути Вашу увагу на наступне. По-перше, при застосуванні лізингу закупівлі відбуваються без проведення тендерних процедур. А, по-друге, на сьогоднішній день існують двосторонні домовленості між Міністерством фінансів Республіки Білорусь та українським державним банком «Укргазбанк», лізингові контракти під закупівлю білоруського транспорту пропонуються під 0,1% річних, а під закупівлю вітчизняного вже під 9,01%.

Таким чином бачимо, що на локальному ринку державних закупівель Українські виробники, не те що, не захищаються державою, а й не мають рівних конкурентних переваг. Хоча, як на мене, сильна національна важка промисловість могла б стати основою для майбутнього економічного зростання та процвітання нації.

ФЕДОРОВА Г.В.

Національна академія державного управління при Президентіві України

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА, ДЕРЖАВИ ТА ОСОБИСТОСТІ

Реалізація ефективного управління соціальними процесами в Україні та забезпечення необхідного рівня соціальної та інформаційної безпеки потребують здійснення послідовної, чітко структурованої діяльності органів державної влади стосовно соціального управління та визначають високу потребу розробки превентивних заходів з метою недопущення загроз, які можуть дестабілізувати соціальну та інформаційну сферу.

Сьогодні, коли Україна опинилася на межі миру та війни і змушена протистояти величезній мілітаризованій імперії, керівництво якої не може змиритися з цивілізаційним вибором українського народу, забезпечення соціальної та інформаційної безпеки є особливо важливим.

Публічне управління – це пошук у найкращий спосіб використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей державної політики.

Державна політика у сфері інформаційної безпеки передбачає застосування специфічних форм і методів її практичної реалізації. Держава розробляє відповідну політику та впливає на

стан суспільних і міжнародних відносин шляхом їх правового регулювання, створення умов для їх практичної реалізації. Розкриття суті процесів забезпечення інформаційної безпеки – необхідна умова цілеспрямованої практичної діяльності у сфері формування стану безпеки суспільства, держави та особистості. При цьому слід урахувати низку таких положень [1, с. 56].

За сучасних умов система інформаційної безпеки набуває юридичної форми закріплення особливостей, цілей і завдань діяльності щодо забезпечення інформаційної безпеки. У категоріях системи безпеки держава прагне формалізувати діяльність із формування належного рівня безпеки інформаційної сфери, законодавчо закріпити її як одну з найважливіших функцій. Державна політика інформаційної безпеки спрямована на захист: людини – її прав та свобод; соціальних груп – їх статусу, функціональних ролей, самобутності та соціального захисту; суспільства – його духовних та матеріальних цінностей.

Зміна пріоритетних інформаційних інтересів і рівня діючих на них загроз викликає відповідну зміну політики інформаційної безпеки. Ця політика базується на результатах комплексного аналізу процесів у різних структурних елементах інформаційної сфери і спрямована на зменшення системного впливу явищ, що перешкоджають досягненню бажаного стану життєдіяльності суспільства. Належне документальне оформлення є необхідним елементом політики соціальної безпеки. Основними документами є: Конституція України, Закон України «Про основи національної безпеки України», Стратегія національної безпеки України, Закон України «Про Раду національної безпеки та оборони України» [2, с. 37; 38, 42, 49].

Отже, державна політика забезпечення інформаційної безпеки передбачає заходи і дії держави, за допомогою яких узгоджуються інтереси громадян, суспільства і держави. Інформаційну безпеку може забезпечити тільки виважена державна політика щодо розвитку соціальної політики і соціальної безпеки. Органи державної влади беруть участь у розробці та прийнятті Законів України та інших нормативних документів у галузі інформаційної політики, здійснюють контроль за виконанням існуючих норм і законів.

Список використаних джерел:

1. Ситник Г. П. Концептуальні засади забезпечення національної безпеки України: навч. посіб. / Г. П. Ситник : у 3ч. – Ч. 3 : Державна політика та основи стратегічного планування забезпечення національної безпеки. – К. : НАДУ, 2010. – 56 с.

2. Державна політика в соціогуманітарній сфері : підручник / [авт. кол. : В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, П. К. Ситник та ін.] ; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського. - К. : НАДУ, 2010. - 37; 38, 42, 49 с.

3. Доктрина інформаційної безпеки (рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року, введено в дію Указом Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>.

ЧУМАК І.В.

Національна академія державного управління при Президентіві України

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ХАРЧОВОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

У ХХІ сторіччі світ змінюється надзвичайно швидко. Перед світовою спільнотою постають нові виклики і завдання, до яких необхідно швидко адаптуватися. Старі підходи вже не є дієвими, вони не задовольняють основних суспільних потреб і не вирішують проблем. Ці зміни відбуваються в усіх сферах суспільного життя, в тому числі і в системі харчової безпеки.

Тому, першочергове завдання публічного управління – пошук і розробка сучасних методів реагування на зміни та управління ними.

Харчова промисловість в Україні сьогодні може впоратися з основною задачею – виготовити таку кількість продуктів харчування, щоб вистачило нагодувати усіх. Але, в гонитві за кількістю і дешевизною, виробники і навіть споживачі забули про якість. При тому, що ми фактично здолали проблему явного голоду, гострою залишається проблема прихованого. Тобто такого, коли при надлишкові фактичних калорій, людина не отримує поживних речовин і мікроелементів. Це призводить до хвороб (таких, як серцево – судинні захворювання, діабет, ожиріння), передчасного старіння, високої смертності та інвалідності. Дуже важливо попередити наслідки заздалегідь. Адже попередити труднощі до їх виникнення набагато легше, ніж виправити згодом нанесену шкоду.

Україна не єдина країна, що зіштовхнулася з даними труднощами. Збіднілий повоєнний світ мав на меті прогодувати людей при тому, що мав брак ресурсів. Для виробництва їжі використовувалася синтетична низькоякісна речовина, яка була здатна втамувати голод і підтримати життя людини, та позбавляла можливості людський організм бути здоровим та повноцінно функціонувати.

Більшість сучасних систем харчування орієнтовані на енергетичну цінність, збалансованість і різноманітність харчових інгредієнтів. Однак більш ґрунтовний аналіз останніх наукових досягнень показує, що цих критеріїв замало. Занадто спрощені уявлення про їжу як механічну суміш білків, жирів, вуглеводів та вітамінів призводить до того, що процес травлення ототожнюється зі звичайними хімічними реакціями, які з таким самим успіхом за певних умов відбувалися б у скляній пробірці. Звичайно, такий підхід не може достатньою мірою розкрити сутність цих надзвичайно складних і ще недостатньо вивчених процесів. Маючи однакову калорійність, два продукти можуть суттєво різнитися за впливом на організм і поживною цінністю.

Сьогодні існує тренд еко продуктів, відроджуються крафтові виробництва. Проте їх вартість набагато дорожча за масові харчі і переважна більшість населення не може собі дозволити якісну їжу.

Існує декілька способів та підходів, якими держава може забезпечити покращення в цій сфері. По перше, це штучне збагачення продуктів поживними елементами. вже у понад 75 країнах світу діють програми обов'язкового збагачення мікроелементами борошна, у понад 30 країнах – олії. В Україні понад 80% населення відчувають нестачу вітаміну D і мають загрозу для здоров'я у зв'язку з дефіцитом інших елементів. Як свідчить світовий досвід, відповідь на подібні виклики може дати промисловий бізнес у співпраці з державою – через фортифікацію продуктів харчування вітамінами та мікроелементами ще під час виробництва. Виробники харчових продуктів додають обрані мікронутрієнти (такі як вітамін А, D, залізо, йод, цинк тощо) до багатьох продуктів – перш за все таких як, олійно-жирові, молочні, борошно, цукор, сіль. Фортифікація продуктів харчування актуальна як для країн, що розвиваються, так і розвинених країн. Наразі йодована сіль застосовується у більшості країн світу у відповідності до державного регулювання. У ЄС та США існує практика збагачення маргарину вітаміном А, молока – вітаміном D. До різних продуктів додають також вітамін Е, фолієву й омега-3 кислоти. А збагачення залізом харчування для немовлят у низці країн допомогло істотно знизити ризик виникнення анемії у цій віковій групі. Такі, на перший погляд прості і недорогі у втіленні, кроки можуть попередити багато проблем у майбутньому, в тому числі і збільшити частку здорового, економічно активного населення країни.

Також, враховуючи нові виклики і обставини, ми мусимо змінити підхід до агропромисловості. Сьогодні ми спостерігаємо істотне погіршення екологічної ситуації, спричинене нераціональним і бездумним використанням природних ресурсів. Через постійне використання пестицидів і міндобрив знищується біологічне різноманіття в ґрунті та зменшується вміст гумусу, що призводить до щорічних втрат 10-15 мільйонів гектарів сільськогосподарських земель планети. Інтенсифікація аграрного виробництва спричинила

негативні зміни в ланцюгах екосистем і біологічного кругообігу, погіршила стан довкілля та здоров'я людей. Одним з можливих напрямів подолання цієї загрози є альтернативний підхід до ведення землеробства – органічне виробництво та споживання різних видів продукції.

Покращити цю ситуацію може впровадження новітніх шляхів та підходів. Таких, як використання дикоросів у харчуванні. Нове – це добре забуте старе. Це їстівні плоди, горіхи і насіння рослин, лікарські трави, гриби, кленовий і березовий сік тощо, які виростили в природному дикому середовищі, а не культивовані людиною. Дикороси – традиційний елемент нашої кулінарної історії, про який забули. Дикоростучі рослини дешеві, не потребують спеціального піклування, не виснажують землю. Проте, мають чималу користь для людського організму. Лікування травами - це найдавніший спосіб боротьби зі всілякими хворобами. За тисячі років свого існування, людиною були знайдені і вивчені цілющі властивості сотень лікарських рослин, здатних допомогти при тому чи іншому захворюванні. За довгу історію, було створено безліч ефективних рецептів, багато з яких дійшли і застосовуються в народній медицині і в наші дні. Чому ж корисні властивості дикорослих трав настільки унікальні і навіть перевершують цінність культурних рослин? Справа в тому, що за багато років виживання в природних умовах, дикороси виробили особливі механізми стійкості до несприятливих факторів середовища, шкідників і хвороб. Ця життєва сила і витривалість передається і нашому організму, зміцнюючи і зцілюючи його. З давніх-давен харчові дикороси присутні в раціоні наших предків - кропива, лобода, щавель, сніть, черемша, цикорій, лопух.

Крім того, необхідно працювати із когнітивною поведінкою людей. Культура харчування - це важлива тема, якій зазвичай приділяється дуже мало уваги. Серед різноманітних чинників зовнішнього середовища, які впливають на організм людини, харчування є одним із найважливіших. Немає такої проблеми зі здоров'ям, на яку певною мірою не впливало б харчування. За правильного використання їжа стає ліками, які здатні запобігти чи вивести з хвороби без побічних негативних ефектів, а за неправильного – справляє руйнівний вплив. Україна входить до першої десятки країн із найвищим ризиком смертності від незбалансованого харчування. Серед основних причин - надмірне споживання цукру, солі та м'яса. Кожна п'ята людина у світі помирає через проблеми зі здоров'ям, спричинені неправильним харчуванням.

Люди не звикли приділяти достатньо уваги піклуванню про себе або ж просто не знають, як правильно це робити. Держава зацікавлена в збереженні здоров'я та життя своїх громадян, тож мусить працювати із національною свідомістю в цій сфері. Потрібна широка інформаційна кампанія, що популяризуватиме здоровий спосіб життя, заснований на здоровому харчуванні. Активність особистості визначає комплекс регуляторів поведінки, компонентами якого є інтелектуальна, емоційно-вольова сфери психіки індивіда, подальшого дослідження потребує пошук і застосування нових технологій, засобів, форм навчання, які сприяють створенню потужної мотивації, спонукають до підвищення рівня сформованості культури харчування.

ШМУЛІНА В.О.

Запорізький національний університет

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Комунікація – важлива функція публічної влади, як державної, так і місцевої. «Процес правління є процесом влади, підставою якого виступає комунікація», – вважає американський політолог К. Дойч. Дослідниця І. Поліщук у своїх роботах підкреслює, що «нерозвиненість політичної комунікації є однією з причин низького ступеня адаптації політичної системи, веде до втрати підтримки і нестабільності».

В переліку інституцій, яким найбільше довіряють українці, місцева влада займає вищі шаблі, аніж центральні органи. Наприклад, згідно з результатами соціологічного дослідження (серпень-вересень 2020 р., Центр «Соціальні індикатори» на замовлення Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні») жителі ОТГ за рівнем довіри ставлять обраних ними лідерів громад на третє місце (11%) після власного близького оточення (38%) та президента (12,6%). Такий цінний ресурс як довіра органи місцевого самоврядування мають зберігати і примножувати, адже вони є своєрідним комунікаційним майданчиком взаємовідносин між громадянським суспільством і державою в цілому. Довіра є результатом ефективної комунікативної стратегії.

На думку С. Татхема, стратегічні комунікації – це «систематична серія стійких та узгоджених заходів, які реалізуються на стратегічному, оперативному та тактичному рівнях, що дозволяє вивчити цільову аудиторію, визначити ефективні механізми та канали поширення створеного стратегічного нарративу з метою формування та підтримки певного сприйняття процесів та подій». Г. Почепцов підкреслює, що особливістю стратегічних комунікацій є те, що вони «працюють із майбутнім часовим циклом та з об'єктами, що будуть сформовані у визначеній часовій точці, діють з урахуванням діяльності опонента та спрямовані на вузькі цільові групи, які здатні внести зміни в потрібні типи об'єктів». Вони трансформують інформаційний простір, і результат цього відображається на всіх інших сферах.

Комунікаційна стратегія органу місцевого самоврядування – це організована, планова, націлена на підтримку довгострокових стратегічних цілей розвитку територіальної громади діяльність в інформаційно-комунікаційному просторі, яка має бути задокументованою у вигляді плану дій. Е. Голдман вважає, що основою стратегічних комунікацій є управління сприйняттям, в якому найважливішу роль має відігравати координація інформаційних потоків, ідей, дій і рішень, спрямована на приведення сприйняття цільових аудиторій у відповідність із цілями. «Комунікаційна політика територіальної громади демонструє відношення місцевої ради до комунікаційних питань. Ця політика чітко вказує на те, з «ким?» ми спілкуємося та «чому?» – вказують, спираючись на свій досвід, представники громад.

Розробка комунікаційної стратегії має складатися з декількох етапів: визначення мети → аналіз (ситуації з урахуванням бекграунду, аудиторії) → стратегічний дизайн (комунікаційні цілі, вибір каналу або інструментів, формування плану реалізації та плану моніторингу й оцінки) → розробка та тестування → бюджетування → впровадження та моніторинг → оцінка. Стратегічна мета комунікації полягає у формуванні довіри до органу влади, лояльної аудиторії, мобілізації підтримки реалізації стратегії розвитку.

Базовою річчю для розробки якісної та далекоглядної комунікативної стратегії є соціологічне опитування (дослідження, зріз думок, фокус-група). Вони потрібні для того, щоб отримати не лише інформацію про проблеми, очікування жителів територій, а й про «точки внутрішніх тривоги». «Точки тривоги» не потрібно ототожнювати виключно з проблемами. Згідно з соціологічними дослідженнями, значна частина жителів ОТГ (22,7%), що брали участь в ньому участь, серйозно стурбована тим, що децентралізація призведе до посилення корупції на рівні громади. 15,7% занепокоєні ймовірністю появи невідконтрольної місцевої влади. Тобто корупція – це проблема, це факт. «Точка тривоги» – це очікування, що корупції з розвитком децентралізації стане ще більше. Ці «точки тривоги» можуть мати в конкретній громаді більш «побутове» формулювання, але вони мають бути відпрацьовані до того, як стануть проблемами. Комунікативна стратегія спрямована, в тому числі, на попередження криз.

Процес комунікації передбачає інформаційну взаємодію «керівників» і «керованих» – інформаційний обмін і зворотній зв'язок між ними. Варто пам'ятати про зовнішні (жителі громади, активісти, ЗМІ, громадські організації, партнери, інші органи влади тощо) і внутрішні комунікації. Останнє зазвичай не потрапляє до поля зору розробників стратегії, хоча «включення» членів «команди» – представників органів місцевого самоврядування – є необхідною умовою для успішної реалізації.

Варто передбачити, що до таких принципів комунікації як прозорість, чесність, відповідальність, доступність сприйняття наданої інформації, повага, співробітництво потрібно «привчати». Їхня унормованість в повсякденній роботі – результат кропіткого впровадження, яке потребує не менших зусиль, аніж проведення форуму чи круглого столу з громадськістю.

Деніс Ебботт при планування сучасних комунікацій пропонує спиратися на п'ять «С»:

- connectivity (зв'язок),
- consumer (споживач),
- crisis (криза),
- creativity (креативність),
- culture (культура).

Класичними інструментами стратегії або каналами комунікації є медіа (висвітлення діяльності у ЗМІ), соціальні мережі (постійний зв'язок), «рутинні» обов'язки (обслуговування звернень, інформаційних запитів), активності (конференції, форуми тощо).

Цікавим європейським досвідом є розуміння, що створення громадських просторів - це один з елементів комунікативних стратегій адміністративних одиниць. Хороші громадські простори характеризуються такими аспектами, як соціальна рівність, доступність для всіх, толерантність до різноманітності, активність. Сучасний громадський простір – це сильний інформаційний посыл від місцевої влади до суспільства, а не лише благоустрій.

Потрібно враховувати, що в різних громадах є різні соціокультурні традиції, які безумовно суттєво впливають на наповнення стратегії ефективними заходами. Наприклад, згідно з дослідженням Асоціації міст України в ОТГ менше, ніж у містах, підписують петиції. Це пояснюється тим, що підписи збирають через інтернет-мережу, якою в ОТГ користуються не так активно, як у містах. Відповідно, менше обговорюють політику місцевої влади через Інтернет. Однак жителі ОТГ беруть активнішу участь у зустрічах із представниками місцевої влади, що обумовлено тіснішим взаємозв'язком між органами місцевого самоврядування та громадянами в невеличких містах і смт. Варто зауважити, що в ОТГ вищий рівень довіри до органів місцевої влади, ніж у містах та в середньому по країні: це пов'язане з тіснішими зв'язками між представниками влади і мешканцями – більшою щільністю актів комунікації. Але більша «неформальність» комунікації часто стає синонімом нерегулярності, хаотичності, несистемності, в яких криються ризики: влада може виявитися неготовою до подолання криз.

Отже, результат ефективної комунікації – це довіра, яка конвертується в стабільність та сприяє реалізації інших функцій публічної влади. Запорукою успішності комунікативної стратегії є правильно визначені цілі, способи, канали та аудиторія. Сучасні підходи до розбудови системи стратегічних комунікацій вимагають нестандартних рішень, безперервності реалізації та постійного аналізу громадської думки ще на етапі планування.

ЯДРОВ А.Л.

Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського

ПОНЯТТЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Сучасний світ безперервно розвивається у різноманітних сферах. Найбільш помітними є сфери науки та технологій, які за останні два десятиліття зробили значний ривок у розвитку та залишили неабиякий внесок в історію людства, який можна з легкістю порівняти з науково-технічним проривом у двадцятому столітті.

Електронне урядування – це специфічна та нова модель державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування [2].

Заснована на використанні сучасних інформаційних та комунікаційних технологій з метою підвищення ефективності та прозорості влади, а також встановлення суспільного контролю над нею, а також для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [2].

Електронне урядування є поєднанням двох складових – внутрішньої та зовнішньої інформаційних структур, які повинні здійснювати взаємодію між фізичними та юридичними особами. До наступної складової належать ресурси різних органів влади, що стосуються інформації, таких як: сайти, портали тощо. Урядовці повинні надати доступ до них, що в свою чергу допомагає створити цілу низку систем електронних послуг. Для того, щоб перейти до електронного урядування необхідно, щоб органи влади впроваджували інтерактивні послуги в життя, це дасть змогу фізичній або юридичній особі зайти на офіційний ресурс (інтернет сайт), заповнивши різні форми, бланки, дозволить задавати їм питання, займати електронну чергу, отримати будь-яку послугу. Така система призведе до повного переосмислення структури органів влади. Громадяни матимуть можливість бути краще поінформованими та будуть зацікавлені в покращенні сервісу адміністративних послуг, братимуть відповідальність на себе за процес вирішення місцевих чи державних справ. Тим саме, це призведе до повної прозорості та відкритості місцевої та державної влади.

Головною метою впровадження електронного урядування є:

- надання послуг в електронному вигляді;
- подолання інформаційної нерівності;
- перебудова взаємовідносин з громадянами, щоб враховувати індивідуальні потреби людей та надавати якісні персоналізовані послуги;
- сприяння розвитку економіки;
- розробка та впровадження справді “народних” справедливих законів;
- сприяння демократизації суспільства [1].

Отже, електронне урядування – це такий спосіб проведення державної чи місцевої влади, за допомогою сучасних технологій та мережі Інтернет, а також систем інформаційних мереж, які забезпечують співпрацю та комунікацію між громадянами та чиновниками в режимі реального часу. Тобто кожна особа має можливість звернутися до органів державної чи місцевої влади для отримання адміністративних послуг та будь-якої іншої інформації, наприклад: зареєструвати ФОП, отримати дозвіл, довідку, свідоцтво тощо. Це дає змогу громадянам економити свій час для отримання тієї послуги, яка їм необхідна, не перебуваючи у чергах, сприяє економії бюджетних коштів, які раніше спрямовувалися на обслуговування системи адміністрування.

Список використаних джерел:

1. Барікова А.А. Електронна держава: нова ефективність урядування : [монографія]. К. : Юрінком Інтер, 2016. 135 с.
2. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 649-р від 20.09.2017 р. URL : [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Андрійович Максим Олександрович – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, магістр, м. Івано-Франківськ.

Артерчук Богдана Олександрівна – Національний університет «Львівська політехніка», магістр, м. Львів.

Барінов Василь Валентинович – Національний університет «Львівська політехніка», старший викладач кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Бородіна Оксана Анатоліївна – Інститут економіки промисловості НАН України, докторантка, м. Київ.

Верхоляк Христина Василівна – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, студентка, м. Івано-Франківськ.

Галюк Ірина Богданівна – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, доцент кафедри менеджменту та адміністрування, м. Івано-Франківськ.

Гуменюк Віталій Віталійович – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Данилович-Кропивницька Марта Львівна – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Демкович Ростислав Олегович – Національний університет «Львівська політехніка», магістр, м. Львів.

Динник Ірина Петрівна – Київський національний торговельно-економічний університет, асистент кафедри публічного управління та адміністрування, м. Київ.

Дідух Наталія Михайлівна – Національний університет «Львівська політехніка», фахівець кафедри теоретичної і прикладної економіки, м. Львів.

Дуб Богдана Романівна – Національний університет «Львівська політехніка», студентка, м. Львів.

Дячишин Марія Володимирівна – Національний авіаційний університет, студентка, м. Київ.

Іванісова Марина Анатоліївна – Національна академія державного управління при Президентові України, аспірант, м. Київ.

Іличок Богдан Іванович – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Капішон Ірина Юріївна – Київський національний торговельно-економічний університет, студент, м. Київ.

Комаринець Софія Орестівна – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Комісаренко Анна Олександрівна – Національна академія державного управління при Президентові України, аспірант, м. Київ.

Корицька Ольга Іванівна – Національний університет «Львівська політехніка», асистент кафедри теоретичної і прикладної економіки, м. Львів.

Кузовкін Антон Іванович – Національний університет «Львівська політехніка», студент, м. Львів.

Кушик Віра Михайлівна – Національний університет «Львівська політехніка», студентка, м. Львів.

Ладонько Людмила Степанівна – Київський національний торговельно-економічний університет, професор кафедри публічного управління та адміністрування, м. Київ.

Літвінова Ірина Феофанівна – Національний авіаційний університет, доцент кафедри кримінального права і процесу, м. Київ.

Михальчишин Наталія Лук'янівна – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Пилипенко Любомир Миколайович – Національний університет «Львівська політехніка», директор Інституту адміністрування та післядипломної освіти, д.е.н., м. Львів.

Подгоренко Юлія Олегівна – Національний університет «Львівська політехніка», студентка, м. Львів.

Подольчак Христина Святославівна – Національний університет «Львівська політехніка», студентка, м. Львів.

Полянська Алла Степанівна – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, завідувач кафедри, д.е.н, м. Івано-Франківськ.

Пушак Галина Іванівна – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Рисін Марія Віталіївна – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Савчук Марина Юріївна – Національний університет «Львівська політехніка», студентка, м. Львів.

Садова Уляна Ярославівна – Національний університет «Львівська політехніка», професор кафедри теоретичної і прикладної економіки, м. Львів.

Саміло Максим Володимирович – Національний університет «Львівська політехніка», студент, м. Львів.

Сенів Лідія Анатоліївна – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Синишин Галина Андріївна – Національний університет «Львівська політехніка», студентка, м. Львів.

Сита Євгенія Миколаївна – Одеський національний політехнічний університет, доцент кафедри публічного управління та адміністрування, м. Одеса.

Скорик Галина Іванівна – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Сорокіна Марія Костянтинівна – Київський національний торговельно-економічний університет, студентка, м. Київ.

Станьковська Ірина Мирославівна – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, доцент кафедри менеджменту та адміністрування, м. Івано-Франківськ.

Степанова Анна Владиславівна – Одеський національний політехнічний університет, студентка, м. Одеса.

Степовий Вадим Вікторович – Національний університет «Львівська політехніка», студент, м. Львів.

Степура Тетяна Михайлівна – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної і прикладної економіки, м. Львів.

Сувала Анжеліка Степанівна – Національний університет «Львівська політехніка», студент, м. Львів.

Тарасівська Леся Степанівна – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, доцент кафедри менеджменту та адміністрування, м. Івано-Франківськ.

Тревого Олена Ігорівна – Національний університет «Львівська політехніка», доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, м. Львів.

Федорова Ганна Володимирівна – Національна академія державного управління при Президентові України, аспірантка, м. Київ.

Шиптур О.В. – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, студент, м. Івано-Франківськ.

Шмуліна Вікторія Олександрівна – Запорізький національний університет, студент, м.Запоріжжя.

Чумак Ірина В'ячеславівна – Національна академія державного управління при Президентові України, аспірант, м. Київ.

Широка Христина Володимирівна – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, магістр, м. Івано-Франківськ.

Ядров Андрій Леонідович – Вінницький державний педагогічний університет ім.М.Коцюбинського, аспірант, м. Вінниця.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**Матеріали ІV всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
„Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності”**

Укладачі: Б.І. Іличок

Комп'ютерна верстка О.Я. Завельська

Один електронний оптичний диск CD-ROM
Об'єм даних у мегабайтах 1,43 Мб
Наклад 100 прим.

ТзОВ «Галицька видавнича спілка»
вул.Туган-Барановського, 24, м.Львів, 79005
Тел. (032) 276-37-99
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №198

Видавець і виготівник: СПДФО «Марусич М.М.»
пл. Я.Осмомисла, 5/11
Тел./факс +38 (032) 261 51 31
e-mail: interprint-m@ukr.net